

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Pierii Valeriani Bellunensis Hieroglyphica, Sive De Sacris Ægyptiorum Aliarumque Gentium Literis, Commentariorum Libri LVIII

Valeriano, Pierio

[Lipsiae] ; Francofurti Ad Moenum, 1678

Liber Quintus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14259

A Et ut *δίστιχον* Iudamus pro more :

Mimis Cancris dorso consurgere mundum ?

Desine : sic hodie vertitur orbis iter.

OS, *στύα.*

O Significantes Ægyptii, serpentem pingunt, Horapolline teste, Hieroglyphicon lib. 1. cap. 47. quoniam serpens nullo alio membro valet, nisi ore.

OSTENTATORES.

DE Platano, quæ arbor à foliorum latitudine apud Græcos nomen accepisse videtur, Plin. lib. 12. cap. 1. ita scribit : sed quis non jure miretur, arborem umbræ gratia tantum, ex alieno petitam orbe ? Platanus hæc est per mare Jovium in Diomedis insulam, ejusdem tumuli gratia, primum inventa, &c. At sicut

Umbra, non fructum Platanus dat : sic quoque multis

Vana alios specie ludere saepe placet.

B Virgilius Georg. 2. vocat quoque steriles platanos : & lib. 4. ejusd. operis, inquit,

Jamque ministrantem platanum potantibus umbram.

Quod in illos dici potest, qui semper magna de se pollicentes, omniaque sua ad ostentationem tantum parantes, quo opinionem singularis doctrinæ ac prudentiæ vel falso apud alios conquirant, vel etiam si quæ possideant bona ingenii nequitiam cum aliis communicent, nullum unquam specimen suæ memoriæ præclaris monumentis vel actionibus posteritati præbere consueverunt. Quorum alterum est ridiculæ vanitatis, alterum invidiæ detestandæ indicium. Deque priorè vitio Menandri unicus versus multa complexus est, ubi ait :

Κενὴς ἢ δόξης ἢ δὲν ἀδλιώπῃ.

Miserabilis est gloria vana nihil.

De altero veronos recte monet Phocylides hoc dicto,

Μὴ Φθονέης ἀγαθῶν ἑταίρους, μὴ μῶμον ἀνάψῃς.

Ne invidias bona sociis, ne incurras in vituperationem.

HIEROGLYPHICORUM
COLLECTANEA, EX VETERIBUS
ET NEOTERICIS DESCRIPTA,

LIBER QUINTUS.

PACIFICUS.

D **B** Alsamum totas ædes sua replet fragrantia : & unus vir, pacis studiosus magnum cœtum dissidentem in concordiam reducere potest.

PACIS amor & studium.

O Lea arbor Palladi dicata, pacisque symbolum, semper viret, nec sua folia amittit, idque (ut scriptores plantarum tradunt) ob peculiarem quandam sibi que innatam pinguedinem. Fructus quoque producit ad multos hominum usus admodum commodos & necessarios, quare ob utilitatem singularem neque incidi nec evelli ullo modo par est. Non aliter cavendum somnoper omnibus, qui pacis concordia, publicæque utilitatis studiosi esse volunt, (ut universi esse debemus) ne ulla invidia aut malevolentia improborum ac malefactorum hominum à tam necessario ac laudabili proposito, se impediri aut avocari ulla ra-

tionem patiantur. Sunt autem, secundum Petrarcham, quatuor hostes pacis, quæ in exilium pellantur. A (quod certe si cuncti facere studerent, pax & concordia esset perpetua ac sempiterna speranda) invidia, avaritia, ira, superbia. Sed nemo ferme pacis encomium brevius ac sanctius D. Augustino nobis proposuit, ubi ait: Pax est serenitas mentis, tranquillitas animi, simplicitas cordis, vinculum amoris, confortium charitatis. Hæc est quæ serenitates tollit, bella compefcit, iras comprimit, superbos calcat, humiles amat, discordes sedat, inimicos concordat: cunctis est placida, nescit extolli, nescit inflari. Hanc qui accepit teneat, qui amisit exquirat, qui perdidit repetat. Aurea profecto sententia omnium bonorum animis infigenda, vita & moribus exprimenda.

Dure faceffe ligo, valida procul este bipennes:

Frondeat æternos pacis alumna dies,

PACIS Divina nuncia.

DE Columbis, quæ veredariorum loco habentur, & literas in remota quoque loca perferunt, plura tam apud veteres quam recentiores fide digna exponuntur, quod in primis Plinius confirmat his verbis. Quin & internuncia in rebus magnis fuere, epistolas annexas earum pedibus oblidione Mutinensi in castra consulum Decimo Bruto mittente. Similia legimus apud Ælianum lib. 9. de animal. cap. 2. & multos alios. Sed & in Genesi cap. 7. habemus, Nohacum cessante paulatim ex divina gratia universali diluvio, columbam (avem propter simplicitatem & castitatem etiam testimonio sacrarum literarum commendatam) ex arca emisisse, & hanc quidem prima vice nondum reperisse locum, in quo consistere posset, atque ideo ad eum rediisse, sed post septimum diem (quem numerum tradunt Doctores significare iræ mitigationem & remissionem) vespere reverfam attulisse in ore ramum oleæ, quod & ipsum signum pacis & divinæ reconciliationis extitit. Ad eundem modum æternus Deus per sanctum Spiritum petentibus pacem & gratiam suam affert, idque propter sacratissimum meritum CHRISTI. Contilis albam columbam in aere cum ramo oleæ pingit, adjecto dicto, INTUS ET EXTRA. Nam quemadmodum columba dicitur carere felle, & candidum colorem exteriorem præ se fert, ita quoque unusquisque vera pietate & simplicitate præditus operam dare debet, ut cunctæ ipsius actiones externæ candidis ac bonis cogitationibus respondeant, omniaque ipsius dicta ac facta cum saluberrimis præceptis divinis semper congruant. Quicquid enim fide integra & mente sobria offertur, à Spiritu sancto perficitur, ut D. Ambrosius in 15. S. Pauli Epistola ad Romanos docet.

Ore columba olea fert ramum, insignia pacis,

Quam seris in verbo Spiritus alme tuo.

PATIENTIA invidia.

Aquilam sæpius à cornicibus frustra irritari atque importune provocari Ælianus annotavit lib. 15. cap. 22. Unde proverbium quoque extitit, *ἀσπὸν κωρῶν ἰεσοκελῆς*, Aquilam cornix provocat. Atque idem de aliis quoque avibus dici potest. Quemadmodum vero generosa avis hocse insultus inanes, & vanam ac maledicam petulantiam decidet, (quod etiam de molossis importunos canicularum latratus contemnentibus dici solet) ita quoque animus excelsus & fortis leviusculorum & abjectorum hominum, qui neque prodesse nec lacerare quicquam possunt, conatus & insultus ne dignatur quidem ulcisci, & minoris facit (ut alto proverbio dicitur) quam Elephas culicem. Atque huc pertinent præclari versus Poetæ veteris Philemonis:

ἦδιον ἔδεν ἔδὲ μισκῶ πτερον

ἔσ', ἢ δύνασθ' λοιδόρῳ μινον Φέγειν.

ὁ λοιδόρῳ γὰρ εἰὼν ὁ λοιδόρῳ μινον

μὴ περιποιήται, λοιδόρῳ δ' ὁ λοιδόρῳ.

Id est, *Nonnunquam tamen, ubi hæc malitia & insignis conviciandi libido modum excedit, & sua importunitatis cursum nimis effrenem prosequitur, tandem secundum Publ. Mimum,*

Furor sit læsa sæpius patientia.

Adscribitur autem hoc symbolum Alberto Comiti Habspurgenfi XVII. qui dives fuit cognomento dicitur,

A dicitur, cuius magnanimitatem, simul & bonitatem ac sapientiam singularem, historici magnis laudibus extollunt,

*Nunquam aquila imbelles cornices celsa fatigat:
Nec generosum animum lingua maligna movet.*

Huc non incommode referri posse videtur B. Augustini dictum, major animus merito dicendus est, qui vitam ærumnosam magis eligit ferre quam fugere; & humanum iudicium, maximeque vulgare, quod plerumque caligine erroris involvitur, præ conscientia luce ac puritate animi contemnere. Id Prosper Aquitanicus Regiolepidi Episcopus versibus ita expressit:

*Qui valet adversis onerata ducere vitam,
Et tolerare magis vult mala, quam fugere,
Majoris multo est animi, quam ferre pavescens
Indoliti injustum iudicium populi.
Mens etenim recta, & puri sibi conscia cordis,
Hoc plus splendescit, quo magis atteritur.*

PARASITI. GULOSI.

Elegans profecto & argutum est Epigramma Græcum, quod ex lib. 1. Anthologiæ feliciter expressit latine Alciatus Embl. 94. quo mus ostreis hiulcis furtive ob prædam se insinuans fingitur conclusa ab illis testa multari miseris modis. Convenit hieroglyphicum illud in eos, qui ditiorum domos ventris causa turpiter sectantes, spontanea se servituti mancipant, & nihil inde nisi infamia & damnum reportant. Quod Lucianus aureolo plane tractatu *περὶ τῶν μισθῶ συνδόντων* graphice admodum demonstrat. Convenit & in eos, qui perpetua luxuria, & gula impotentia, nimiaque vini ingurgitatione præproperum sibi acceriverunt exitum. Sicuti revera plures semper gula, quam gladius perdidit: & ut habent Theognidis versiculi:

*Πολλῶν τοι πλέονας λιμὴ κόσθη ὄλεσεν ἦδη
Ἄνδρας, ὅσοι μοίρης πλεονέθει ἄσπινέχων.* *Multo plures perdidit satietas, quam fames,
Viros, qui plus sua sorte habere volunt.*

C Exempla in omni historia occurrunt innumera. Sic Elpenor Ulyssis socius apud Circe vino largius hausto de scalis lapsu exanimatus: Antinous autem poculum adhuc manu tenens ab Ulyssse interfectus est. Quinetiam Alexandrum magnum, alioquin contra omnem vim humanam invictum, gula & vinum prostravit. Gravissima igitur est optimi Poetæ Oppiani ad vitandam ingluviem exemplo interitus, quem pisci noctuæ affert voracitas, adhortatio in 2. *ἀλιεύκων*. Sed Christianis præcipue ante oculos esse debet Salvatoris nostri sanctiss. præceptum, Luc. 21. *περὶ σέχετε τὰ εἰσὶν τοῖς, μὴ ποτε βαθύνετε τὴν ψυχὴν αἱ καρδίαι ἐν κραυγαῖς καὶ κλάσει,* id est, *Cavete vobis ne quando graventur corda vestra crapula & ebrietate.* Et Apostoli dictum diligenter observandum est, ebriosos hereditate regni Dei excludens. 1. Cor. 6. v. 10. gravissima & plane cælestis ejusdem exhortatio finem huic hieroglyphico imponat. Nox præcessit, dies appropinquavit, abiciamus ergo opera tenebrarum, & induamus arma lucis. Sicut in die honeste ambulemus: non in comestationibus & ebrietatibus, &c. Sed induite Dominum Jesum Christum, & carnis curam ne habete ad explendas cupiditates. Rom. 13. v. 12. 13. 14.

PARATUS in utrumque

D BOS ut ferre jugum aptus est, ita jugulum ad sacrificium & mactationem dare paratus comperitur. Hieroglyphicum illud convenit in bonos viros, qui non solum pietate, religione, nec non laudabili quaque doctrina excellere cupiunt, atq; aliis præire, sed etiam pluribus aliis laboribus, sicuti bos arans, indefesso studio proximis inservire student.

PARENTUM officium.

A *ἔρως, ἀπὸ τῆς αἰώσεως*, id est, ab impetu volandi deducunt Etymologi, vel *ἄρως, τὸ ἀεὶ ἔρως εἶναι*, id est, quod semper sit vera & genuina. Hanc nidificare in locis non planis, sed excelsis, & quidem præcipue in arduis faxis & præcipitibus, nonnunquam tamen in arboribus, Aristoteles scribit lib. 9. de hist. animal. c. 32. Dicitur autem Aquilam paulatim quoque suos pullos ad volandum assuefacere, atque etiam provocare. Cujus etiam Deuteron. cap. 32. in cantico suo Moses meminit, Dei.

bonitatem erga nos conferens cum Aquilarum *Φιλοσοφία* erga pullos. Sicuti Aquila, inquit, excludit pullos suos, & eosdem fovet calore vitali & expandens pennas suas assumit eos, & gestat eos super alas suas: ita DOMINUS solus duxit Israelem, & non erat cum eo Deus alienus. Sed similitudo hæc recte etiam de omnibus iis, qui juventutem ad virtutem & omnia laudabilia facta assuefacere student, & illos paulatim ad vitam meliorem quasi attollere docent, accipi poterit, sicuti Horatius quoque epist. 2. lib. puerum instruit,

— nunc adhibe puro

Quo semel est imbuta recens servabit odorem

Pectore verba, puer, nunc te melioribus offer; Testa diu.

Et Aeneas ad Ascanium ult. Aeneid.

Disce puer virtutem ex me, utrumque laborem.

Sic legimus apud Suidam de Apollonio, cuius rei etiam facit mentionem Philostratus in vita ipsius; quemadmodum Aquilarum pulli teneras adhuc pennas fortiti juxta parentes volitant, usque magistris ad volatum sese exercent, cum vero sese offerre possunt parentes antevertunt, sic Apollonius Euxenum puer audiebat, eique auscultabat, sed anno decimo sexto ad vitam Pythagoricam se contulit.

Vos virtutis iter genatis monstrate parentes:

Ipsa Aquila ut pullos sibi volare docet.

PARSIMONIA.

ERINACEUS, vel secundum Plinium Herinaceus, forsitan quia infixis spinis illius inhaereant, dicitur quoque Ericius, & apud Plautum in Menechmis Eres, Græcis *ἐχίνος*; Autumni tempore (ut refert Plutarchus lib. de solertia animal.) sub vites obrepens uvarum acinos pedibus in terram decutit, eosque circumvolutans se spinis suis excipit, speciem deinde exhibens ambulantis uvæ, in cavernam suam abscedens catulis eas à se decerpendas præbet, non solum sibi, sed aliis natus, & prolis suæ memor, nec non parsimonia amans, cuius hieroglyphicam tabellam nobis exhibet. Apopite Menander,

Τὸτ' ἐστὶ τὸ ζῆν, ἕχ' ἐαυτῷ ζῆν μόνον.

Hoc vivere est, haud sibi uni vivere.

Et Cicero in Paradoxis: O dii immortales, inquit, non intelligunt mortales, quam magnum vestigal sit parsimonia! Plinius lib. 8. cap. 37. refert Erinaceos præparare sibi hyeme cibos, & supra jacentia poma volutatos, affixa spinis, unum non plura tenentes ore, portare in cavas arbores. Idem narrat Aelianus lib. *περὶ Φιλοσοφίας* Plutarchus, ex parcorum hypothes: Lucrare (inquit) & reconde, atque te tanti esse crede, quantum est quod possides.

PATIENTIA *pressa valentior.*

ACANTHUS ea herba esse putatur, quam vulgo à similitudine foliorum cum pedibus urfinis Braticam Urfinam Itali vocant, & apud nos quoque hoc tempore excolitur. De qua Vitruvius lib. 4. cap. 1. historiam refert ejusmodi. Virgo civis Corinthia, jam matura nuptiis, implicata morbo, discessit. Post ejus sepulturam, quibus ea viva delectabatur poculis, nutrix collecta & composita in calatho pertulit ad monumentum, & in summo collocavit, atque uti ea permanerent diutius sub dio, tegula texit. Is calathus fortuito super acanthi radicem fuerat collocatus. Interim pondere pressa radix acanthi, media folia & cauliculos circa vernum tempus profudit, cuius cauliculi secundum latera crescentes, & ab angulis tegulae ponderis necessitate expressi, flexiones in extremas partes volutari facere sunt conati. Tunc Callimachus statuarius præteriens hoc monumentum, animadvertit eum calthum, & circa foliorum nascentem teneritatem: delectatusque genere & formæ novitate, ad id exemplar columnas apud Corinthios fecit. Hactenus Vitruvius. Ut igitur hæc herba melius crescit & elegantius, si non nihil prematur: sic etiam animus fortis & sua virtute invictus, contra omnes fortunæ insultus, in adversis semper sese magis exerit, ac multo clarius omnibus conspiciendum præbet.

Fortis ab adversis animus præclarior exat:

Pondere sic pressus surgit acanthus humo.

PATRIÆ

PATRIÆ amor.

A Bis à quibusdam Ciconia Ægyptiaca nominatur, propter magnam cum ipsa similitudinem, sic in veterum numis, potissimum Adriani, Ægyptum denotat, quod ex regioni propria & inquilina sit. Aristoteles lib. 9. histor. Animal. cap. 27. (quem Plinius, Alianus, Solinus & alii sequuntur) illas aves distinguit in candidas & nigras. Candidæ apud Pelusium (vulgo Damia, vel secundum alios Tenessa) nullæ reperiuntur, cum in uniuersa reliqua Ægypto habeantur. Nigræ vero contra solæ apud Pelusium sunt, alibi nusquam apparent. Alianus lib. 9. Animal. cap. 27. ita peculiarem avem esse Ægypto tradit, ut si quis vi & impetu velit ex ea alio transportare, sibi ipsi mortem consciscat, & Plinius lib. 10. cap. 48. scribit à M. Egnatio Calvino præfecto aliquando tanquam rem inusitatam in Alpibus visam. Vocatur autem ἰφιοφάγος, ab esu serpentum, & ovorum serpentinorum, quod Cicero lib. 1. de natura deor. testatur, atque eam ob causam ab Ægyptiis hanc avem coli refert (idque Diodorus Siculus & Ammianus Marcellinus quoque asserunt) quod à serpentibus & aliis venenatis bestiis regionem mundam conseruet, atque ideo teste Alexandro Aphrodisiensi, lib. 12. primæ philosophiæ, & ante illum Herodoto lib. 2. capitale tuit ibidem interficere. Docemur autem ante omnia curam & sollicitudinem maxime impendendam patriæ, quam Plato in Critone inquit esse *πρωτεύουσα ἡμετέρας καὶ πατρίδος*, id est, in maiore honore patriam habendam, quam matrem & patrem. Eumque imitatus Cicero in lib. de Republ. & in Epistolis ad Atticum, patriam antiquiorem parentem appellat. Et Euripides in Phœnissis, ni fallor,

Εἰκὸς ἢ παντὶ καὶ λόγῳ, καὶ μηχανῇ.
Πατρίδ' ἠρώμεται, ἐκπονεῖν (ὠθηθεῖν).
Conuenit omni ratione & arte,
Amantes patriam, salutem ejus curare.

Huic autem hieroglyphico appingimus distichon, pro more.

Nunquam excedit l'bis terra Mercetidis arvis,
Ut moueat quantum possit amor patriæ,

PATRIAM tueri, optimum Augurium.

C Inter omnia, quæ regum exactionem ex urbe Roma præcesserunt, Livius hoc etiam commemorat, anguem ex columna lignea elapsum, non fugam tantum regiam, sed Tarquinium etiam Superbum valde anxium fecisse. Quod in L. Brutum accurate conuenit. Sed longe aliter simile fere prodigium accepit L. Sylla, qui consul in Sociali bello, cum in agro Nolano ante pratorium immolaret, subito ab una parte aræ prolapsus anguem conspexit: qua visa Posthumi aruspici hortatu continuo militem eduxit, ac fortissime Samnitum castra cepit: fuitque hæc victoria fundamentum potentiæ ac felicitatis Syllanæ, ut Valerius Maximus auctor est. Sic diu ante apud Homerum *ιλ. β.* Græci in Aulide omen quidem futuri decennalis belli, sed certæ victoriæ ex serpente, qui ex ara profluens aviculam matrem cum octo pullis consumpsit, collegerunt: quem Homeri locum elegantissimis latinis versibus expressit Cicero 2. de divin. & eum imitatus Virgilius *Æn.* per anguem septem gyris contortum, septennalem Ænææ errorem innuere voluit, quemadmodum exponit Servius. Sic alias in ostentis, angue aut summa nominis dignitas, aut regia potestas portendebatur. Nota enim sunt, quæ Cicero 1. de Divinat. de Roscio Com. in hanc rem affert. Et præter Herculis exemplum, Severi & Aureliani Imperatores, & alia plura: usum autem hoc hieroglyphico Scipio Ammiratus scribit Ducem Seminaris in regno Neapolitano cum hac Inscriptione velle monstrat inter, qua demonstraverit, sibi Regi suo contra Romanum Pontificem, merenti nullo omine augurio alio opus esse: sed unicum sinceræ Fidei & Virtutis studium sufficere. Præclare igitur Q. Fabius Maximus (ut Cicero refert de Senect.) dicere ausus est, optimis auspiciis ea geri, quæ pro salute Reipublicæ fierent, quæ contra Rempublicam ferrentur, contra auspicia ferri. Ut enim insigniter dicit Hector apud Homerum, *ιλ. μ.*

Εἰς δῖονος ἀρετῆς ἀμυμῆος, ὡς πατρίδος:
Una avis optima, pro patria pugnare tuenda:

Et Poeta noster distichis Ieria pingens,

*Tutum monstrat iter virtus, cur anxius auceps**Augurium expectas, si voluisse sat est?*

PECCATORES.

Quod de Sciana Oppianus refert, eam cum caput & oculos saltem occultarit, totam se latere putare: idem mugili tribuitur à Plinio, forte ex Aristot. lib. 8. hist. an. Pierius Cephalo hoc accipit, quem & nos hic exhibemus depictum. Ut autem similes sunt inter se isti pisces, ita saepe confunduntur. Similis est stultitia & avium quarundam, de quibus alibi & hyæna inter quadrupedes, de qua Iepidam narrat historiam Busbequius Ep. i. de legatione Turcica. Est autem hæc imago illorum hominum, qui opinionis errore flagitia sua occulta esse putant, Deique iustam animadversionem se effugere posse impie arbitrantur. Frustra. Nam, ut habet Græcum Epigramma lib. i. αὐθαλ.

*Ἀνθρώπους μὲν ἴσως λήσεις ἀποπὼν τὴν κοίτην.**Improba facta homines possis clam forsan habere:**ἀλήσεις ἢ θεὸς εἰδὲ λογισμῶν.**Verum animi ipsa Deo singula sensa patent.*

Quo & Propertii illud pertinet:

*Ab miser, etsi quis primo perjuriam celat,**Seni tamen tacitis poena venit pedibus.*

Pulcherrime igitur Ilocrates dixit ad Demon: *μηδέποτε μηδὲν αἰσχρὸν ποιήσεις, ἔλπιζε λήσεις: καὶ γὰρ ἀντὶς ἀλλὰς λήσης, σωτῶρα ζωειδήσεις.* Nunquam sperare debes, si quid turpe feceris, te latiturum. Quamvis enim lateas alios, tuto tamen tibi conscius eris. Et si autem de Providentia imprimis divina Sacri libri pleni, & exempla, quibus Deus saepe mirabiliter scelestos à latebris suis ad supplicium & poenam protraxit, ignota sunt nemini, nihil tamen in hoc genere luculentius, nihil ad hoc hieroglyphicum illustrandum accommodatius modo mihi succurrit, quam Psalmus Davidicus 139. quo lectorem uno verbo remitto.

PECCATUM.

Pessima radix, non evulsa de terra, perpetuo germinat: & peccatum, cui indulges, novas vires quotidie acquirit, & maximus peccatorum cumulus efficitur.

PERDUELLES.

Anguillas vel max. turbatis & limosis aquis capi, præter Aristotelem, Athenaus quoque & Clem. Alex. tradunt, & docet experientia. Basilius homil. 9. Hexaem. *τὰς ἐγγέλεις ὑδὲ ἀπὸ αἰσθημάτων ἢ ἐκ τῶν ἰλῶν ζωισμῶν.* Ex quo loco & Athenaus indicatione recte David Hæschelius, doctissimus vir, Etymologum corrigit, apud quem *ἐγγέλεις* τὸ ἔχειται ἐν τῇ ὕλῃ. legitur, pro ἐν τῇ ἰλῷ. Hieroglyphicon autem hoc vel ex Æsopi apologo, vel ex Aristophanis Equitibus rem in turbulentos cives, qui ex Reip. motu ditescere, & saepe, ut Tacitus loquitur, privata vulnera Reipubl. malis operire statuunt, detorquentis, desumpsit Alciatus, cuius elegantiss. in divites publico malo Epigramma legitur Emblem. 88. ad illos pertinet Ciceronis Orat. in Catilin. 2. dictum: honores quos quieti Republica desperant, turbata consequi se posse arbitrantur. Nam, ut apud Plutarchum Callisthenes ait:

*ἐν ἡ διχομοσίῃ καὶ ὁ πύγκαιος ἔλλαχε τιμῆς,**In seditione honore afficitur etiam pessimus.*

Cui simile est & illud, quod à Suida, Diogeniano, & Plutarcho refertur:

*ἐν ἡ διχομοσίῃ καὶ Ἀνδροκλείδης πολυμαρξῆς.**Seditione orta dux est etiam Androclides.*

Et sunt similia proverbialia alia, quæ itidem huc referri possunt: Sed imprimis illud, *ἐγγέλεις θηροφῶν, Anguillas captare.* Sed illam quidem *διχομοσίαν* Philippo Maced. Regi, magnitudinis & potentis occasionem & causam extitisse, aiebat Callisthenes: Qui, ut Justinus inquit, veluti è specula quadam libertati omnium (*civitate Græciae puta*) insidiatus, dum contentiones civitatum alit, auxilium inferioribus ferendo, victos pariter victoresque subire regiam servitutem coegit:

*Turbato anguille capiuntur flumine,**Turbare in patria seditio sus amat.*

PER.

A Virgilius 6. Æneid. eleganter describit geminas columbas Æneam ad lucum & arborem, in qua aureus ramus positus erat, deducentes, quo *μυθολογικῶς* videtur Poetam voluisse designare illas duas alas, quas animo humano in Phædro longa oratione attribuit Plato. Ac erudite admodum hoc symbolum explicat vir doctiss. Joannes Anton. Viperanus in oratione 4. de perfecto hominis habitu, ubi ita scribit. Ad quam perfectionem (quando scilicet ad virtutum actiones exequendas quispiam bene affectus & rerum intelligentia perpolitus est) assequendam, quia non solum naturæ & doctrinæ adjumentis, sed etiam divini numinis afflatu opus est, egregie inquit Poeta:

*— Pauci quos æquum amavit
Juppiter, aut ardens exivit ad aethera virtus,
Diis geniti potuere.*

Id quod idem Poeta suis commentis sapientissimis commendavit. Nam Æneam inter densam atque asperam sylvam ramum aureum quarentem introducit, sine quo ad patrem aditu prohibitus fuisset, atque ad eum duas columbas à matre Venere immitti facit, quæ inter sylvestres sepes ad Junoni sacram arborem volatu suo viam monstrant,

*Tollant se celeres, liquidumque per aera lapsæ
Sedibus optatis gemina super arbore fidunt,
Discolor unde auri per ramos aum resulsit.*

Aurum propter eximium splendorem, sapientiam mihi designare videtur, qua nihil optabilius, nihil præstantius est. Sed tum inter falsas hominum opiniones & errores, tum inter acres aut honorum aut divitiarum curas, tum inter turbidos animi motus delitescit: tamen fas est nobis eam cum Deo comprehendere, actione & cognitione ducibus quas geminæ columbæ significant.

PERFECTIONIS *studium.*

Corolla ex Lauro, Quercu, & Olea contexta, aræ cuidam imposita consecrataque, hieroglyphice nos monet, ut harum arborum naturam ac proprietatem imitemur, & secundum earum mysticum sensum vitam nostram universam integritati ac pietati consecremus. Per laurum enim, Apollini dicatam, studium prudentiæ & rerum causas investigandi intelligimus. Unde Dionysius *μαρτυρόν Φυτῶν*, id est, arborem vaticinatricem vocat, in quem finem Lauro propter singularem doctrinam Poetæ coronabantur: nam à fulmine, id est, temeritate & ignorantia immunis esse putabatur. Quercus vero Jovi sacra fuit, tanquam prima arborum, ac propter incorruptam ipsius materiam, & diu durabilem, fortitudinem ac constantiam animi exprimit, quibus contra sensuum aberrationes ac illecebrarum fortuitarum insidias nos munire debemus. Oleam denique Palladi attributam, pacis esse *ἰεργλυφικόν* non modo Græcorum *μυθολογίας* & numi antiquorum plurimi testantur, sed etiam sacræ literæ passim indicant.

*Et Lauro, Quercu, atque Olea, duce digna corona,
Prudentem, fortem, pacificumque decet.*

PERFIDUS, VAFER.

Scorpio hominem vafrem, cuique nulla sit habenda fides denotat, ut apud scriptores hieroglyphicorum legimus. Non igitur nisi refecta cauda, in qua illi aculei venenum stillantes, ab ejus ictu quis tutus sit. Similiter ne hosti quidem ulli, cui arma erepta aut excussa non sint, fidendum, multo minus ad colloquia cum eo veniendum est, aut ad fœdera, etiamsi per omnia sacra jurare paratus sit. Cujus rei significatio libri depicti imagine subjicitur. Rectissime igitur Q. Cicero, legatus Cæsaris, respondit Nervii: Non esse consuetudinem Romani populi, ullam accipere ab hoste armato conditionem. Et memorabilis est ille apud Livium lib. 33. inter Philippum Macedon. & T. Quintium congressus, ex quo patet nullam fidem esse cum hoste ad colloquium congregari. Sic sane 2. Samuelis 20, Amasa sub pacis & amicitia prætextu à Joabo interimitur, non attendens cinctum eum gladio. Philippus quidem Cominæus sæpius monet, quantum sit periculi in congressibus magnorum Principum, & quam dubia ac periculosa sint inter ipsos plerumque contracta fœdera. Et affert cum aliâ exempla,

tum

cum imprimis lib. 3. Ludovici Regis Gallia, Perona in Caroli Burgundi potestate periclitantis: & A lib. 6. de Joanne Burgundia Duce à rege Carolo in mutua salutazione interempto quæ sunt illustra, Recte igitur Demosthenes in Philippicis dicit, urbibus ad custodiam multa quidem inventa esse, val- la, moenia, fossas, &c. quæ tamen omnia manibus conficiantur, & sumptus possulent ingentes. Verum unum commune munimentum à natura inesse animis hominum ἐνφροσύνη, idque cum ceteris salutare esse, tum maxime plebi contra tyrannos: *Amisias*, nempe. Et sane in celebrem illum de hac Epicharmi versiculum integrum etiam scriptum Dio Prusaensis contextuit. Cuicumque igitur hosti perfido, verbis ludenti, fidem observandam esse neganti, juranti, periuranti, sub honesto pallio sclo- petum gestanti, occinat libertas publica,

Non nisi desecta credam tibi, Scorpio, cauda;
Armaque ni ponas, sedem nulla dabo.

PERICULA nulla contemnenda.

Quemadmodum Urtica ob subtiles adeo acutosque foliorum aculeos, si manibus leniter con- trectetur, magnum post se pruritus & acrimoniam facis molestant relinquit: contra vero, si plena manu fortiter comprimatur, parum nocere potest: Ita pericula quandoque exigua, si negli- gantur, nec illis in tempore præsentis animo obviam eatur, non contemnendas vires fumere, & ho- minibus tandem plurimum exhibere negotii videmus. Unde etiam veteri proverbio admonemur parvum hostem & exiguum vulnus non temere esse contemnendum, cum utrumque principio ne- glectum levi aliqua occasione vires fumere, & nonnunquam plurimum damni inferre consueverit. Quare, ut Poeta monet:

Principis obsta: sero medicina paratur,
Cum mala per longas invaluere moras.

De hoc symbolo quidam eruditum hoc carmen composuit:

Molliter urticam si quis traxerit, uret.
Et timidus ledit tacta borago manus.
His tamen intrepido franguntur spicula pressu,
Hacque omnis subito pellitur arte dolor,
Res age, non magnis nec negligis viribus hostem,
Sed leve, quo poteris robore, tolle malum.

Hieroglyphica porro hæc tabella disticho sequenti delinentur;

Leditur is merito parvum qui negligit hostem,
Fortiter urticas qui premit, ille sapit.

PERICULA undique imminentia.

Inter pisces marinos volantes etiam recensentur hirundines, qui Aristotele, Oppiano, aliisque re- ferentibus, sublimes extra aquam evolant, cumque pinnas suas explicant, nostris hirundinibus non sunt absimiles, uti Plinius innuit: & vivos se eos vidisse attestatur J. Cæf Scaliger. Evolant autem more avium gregatim, ut effugiant instantes sibi in mari hostes, quemadmodum Oppianus & Hel- lianus scribunt: & oculatus testis est Ant. Pigafetta Vincentin. in descriptione suæ navigationis circa universum orbem, ubi narrat se sapius hoc observasse non procul à freto Magellanico. Verum non in aquis tantum hæc illis parata pernicies, sed in aere etiam tuginivos excipiunt rapaces volucres, quæ D misere captos enecant ac devorant. Et avium quidem istiusmodi marinarum, quæ è mari prædam pro victu habent, in Brasilia maximam esse copiam Lærius observavit. Alcicius simile commentatus est hieroglyphicon de Sardis pisciculis, quos simul in mari hinc Aurata, hinc mergi fulicesque persequuntur, quod Claud. Minos in litigatores, qui frustra ab uno iudice ad alium usque provocant, nec ad exitum litis pervenire unquam possunt, accommodat. Congruit autem hoc nostrum generaliter in omnes, qui evitata, quod dicitur, Carybdi in Scillam incidunt. Quo pertinet Amos Prophetæ illud: *Quomodo cum fugiat homo è conspectu leonis, & obviam ei fiat ursus, & insiliat in domum suam, & immanetur manu ad parietem, & mordeat eum serpens?* Referendum etiam huc est ad agium: *Fumum fugiens in ignem*

A ignem incidi. Item aliud: De fumo ad flammam: cum similibus. Quosdam adeo affligit fatum, ut illis non parcat quamvis mortuis. Quod eleganter expressit Augusti libertus Phædrus fabella LX. Ejusmodi homines dicere possunt:

In nos nempe omnis cæli pelagique ruina est:

Et fatale rupe, quem manet, exitium.

PERSEVERANTIA efficit, non deficit.

Columella lib. 8. rerum rusticarum de pullo anserino tractans, cavendum est, inquit, ne aut caculeis urticæ compungantur, aut esuriens mittatur in pasuum. Nam si adhuc parum firmus & indigens ciborum pervenit in pasuum, fruticibus aut solidioribus herbis oblectatur ita pertinaciter ut collum abrumpat. Paulo aliter Varro, & Plinius, e quibus posterior lib. 10. cap. 59. ita scribit: Pullis anserum urtica contacta mortifera. Nec minus aviditas, nunc facietate nimia, nunc suamet vi, quando apprehensa radice, morsu sæpe conantes avellere, ante colla sua abrumpunt. Sic unusquisque magna constantia in rebus laudabilibus ac honestis, perseverare posthabitis omnibus difficultatibus debet. Dicit autem Cicero 2. de Invent. perseverantiam esse in re bene considerata stabilem ac perpetuam permansionem, sicuti ibidem patientiam ait honestatis ac virtutis causa esse arduarum rerum ac difficilium voluntariam ac diuturnam perpersionem, ac constituit utramque virtutem partes fortitudinis. Plutarchus in Laconicis institutis quandam Lacænam filio scutum tradentem, refert dixisse. *τέκνον, ἢ τὸν ἢ τῆς τῆς. Fili, aut hanc aut super hac*, nimirum aspide. Unde Sybarita quidam, ut est apud Stobæum, cum peregrinatus Lacædæmonem venisset, moribus civium perspectis, & imprimis considerata patientia, ad quam statim a pueris sese assuefacere coguntur, Cicero etiam teste in Tusculanis Questionibus, nihil illos mirum præstare dixit, quod ita facile mortem in bello obeant, veriti scilicet ne ita duriter vivere cogantur. Sic legimus apud Xenophontem de Cyri institutione lib. 1. Non ita victum illum refugisse, ut nollet in eo ipso, quo inferior fuisset, amplius occu-
pari, sed versatum esse in experiundo idem iterum facere rectius.

Consilium suffulsa bonis constantia, multum

Rebus in inceptis utilitatis habet.

PERSPICAX.

Plinius scribit Lynces reperiri in Æthiopia, lupos autem Cer varios in locis Septentrionalibus. Nonnullis sunt animalia congenera: ut utriusque tribuant scriptores visum acerrimum pellisque varietatem. Plutarchus lib. contra Stoicos scribit creditum fuisse de Lynceo quodam, quod saxa quoque & arbores oculorum acie penetraret, *κέρου γὰρ ὀφθαλμοῦν πείραταιν γέρον' ὁξυτατον ὀμμα*, ut ait Pindarus Hymn. 10. Nem. & Horatius 1. Epist. ad Mecænatem,

Non possis oculo quantum contendere Lynceus.

Hæc nonnulli ad hanc feram transtulerunt, quod tamen fabulosum pluribus & nimis hyperbolicum esse videtur. Nihil ominis eleganter accommodari ad aciem mentis singularem, atque ingenii acumen & perspicacitatem poterit, quæ Græcis est *ἀγγλυσία*, eximia admodum & utilis, si ad res laudabiles adhibeatur: contra vero plurimum nocens ac perniciofa, si tam egregio dono homines ad futilia perperam abutuntur. Tribuit hanc laudem Cyro suo Xenophon lib. 1. quod ad aliorum quaerita, propter ingenii celeritatem & perspicaciam prompte responderit.

Et muros penetant fulgentia lumina Lynceis:

Et secreta acies perspicit ingenii.

PERSUASIO *stolida.*

Sunt quædam animalia, potiss. ex avibus, quæ capite tantum quocunque modo occultato, se universo etiam corpore reliquo similiter latitare opinantur, qua stulta persuasionem decepti sæpe capiuntur. Quod Struthiocamelus quoque, referente Plinio lib. 9. ab initio, & perdix, secundum Olausum Magnum, atque Phasianus in nive factitare dicitur. Idem de Sciana pisce Oppianus 4. halicut tradit. Nos hic Phasianum proponimus, qui a phasi vel phaside fluvio apud Colchos, ubi id genus avium copiose reperitur, nomen accepit, unde in alias regiones fuit exportatum, ut Martialis habet,

Y

Argiva

Argiva primum sum transportata carina,
Ante mihi notum nil nisi phasis erit.

Proponitur hic nobis stolidæ persuasionis luculenta imago, cum videamus multos, qui vano opinionis errore seducti ac excœcati sua enormia flagitia apud Deum & homines se posse tegere existimant, instar infantum, qui male sibi conscii apposita manu faciem velant, vel oculos claudunt, & sic se putant à nemine conspici. Hoc vitium juventibus nimis usitatum ita Menander describit,

Ἐγὼ γὰρ, ὡς ἀνδρες, ἦν ἂν ἡ νεώτερος
ἔδοκον μὲν, ἐφρόνουν δ' ἔδειν. ἀλλὰ πάντα μοι
ἔχεις ἡνὲν τὰ πρῶτα ἐν θυμῷ μὲν,
νῦν δ' ἄρα μοι τὸ γῆρας ἐπιθήσει νόον, i.e.
Ego enim, o viri, cum junior essem, (mibi)
Opinabar quidem, sed nihil sapiebam, Verum omnia
In manu erant negotia, que cogitabam,
Nunc demum mihi mentem senectus inserit.

Demosthenes quoque alibi dicit, ἑαυτὸν ἀπὸ πάντων εἶναι, ὡς τὸν ἐξ ἀπαιτητῆος, id est, omnium facillimum esse, seipsum decipere. Et vetere proverbio effertur, Sabini quod volunt, somniant.

Ab miser, Et si quis caute sua crimina celat,
Hac tamen aeterno sunt manifesta Deo.

PETULANS ad modestiam reductus,

Plutarchus in Sympotiacis lib. 6. cap. 10. de Tauro ad ficum mansuetfacto scribit, Spiritum validum & vehementem in ficu exhalare, cum visus plane testatur, tum id quod de tauris fertur, scilicet ficui allegatum taurum etiam ferocissimum quiescere, tactumque admittere, & omnino ferociam quasi languescentem deponere. In acrimoniam tamen arboris major pars causæ collata est. Plinius vero lib. 23. cap. 7. secuti Horapollon quoque in hieroglyphicis hoc potius Caprifico adscribit: & quidem collo eorum hanc circumdatam mirabili natura compescere tauros ait, ut immobiles præstet. Cujus proprietatis causam Clius Calcagninus lib. 2. investigare conatur. Sic frenum petulantia est sæpe adversa fortuna hominibus, rebus secundis nimis sese effertentibus, vel aliis vitiis impune indulgentibus, & idem quoque præstat doctrinæ fanioris institutio, nec non ad virtutem atque honestatem assuetatio, quibus effrenes hominum animi ad modestiam & mansuetudinem reducuntur, quod præclare Horatius expressit lib. 1. epist. 1.

Nemo adeo ferus est, qui non mitescere possit,
Si modo culture patientem commodet aurem.

Qui similiter lib. 2. ferm. 4. satyra, inducit Polemonem Atheniensem, perditæ luxuriæ adolescentem, qui ebrius & coronatus, forte ingressus scholam Xenocratis, cum philosophus hic acriter de industria esset in luxuriam inductus, coegit penitentia ductum oratione sua Polemonem, ut deposita priorè mala vita philosophiæ serio operam daret, qui etiam eidem Xenocrati postea successor datus est, de quo idem Horatius,

— potus ut ille
Dicitur ex collo furtim carpisse coronas,
Postquam est impruvis correptus voce magistri.

PIETATIS amor, aliis dulcis, aliis amarus:

Sturnus, Ψάε, sive Ψάε, catervatim, secundum Plinium, volat, & quodam pilæ ordine circumagitur, omnibus in medium agmen tendentibus, & est quoque hæc avis sermone humani amulæ. Ajunt autem cicutam illi esse alimentum conveniens, sicuti helleborus coturnici, utrumque quidem homini venenum, ut Galenus lib. 3. de Alimentis & alibi tradit. Alii vero semen Sturnum intermere Allianus docet lib. 6. de Animal. cap. 46. Deque hac ἰδιοσυνηγοία extant elegantes versus Lucretii lib. 4.

Tantaq; in his rebus distantia differitasq; est,
Ut quod aliis cibus est, aliis sit acre venenum,
Estq; utique ut serpens, hominis quæ tanta salivis
At capreis adipem & coturnicibus auget
Galenus vero lib. 3. de simpl. Medicam, facultatibus, rationem hujus proprietatis in Sturvo reddere conatus est his verbis. Sic hominem quidem cicuta necat, tum ob meatuum amplitudinem, calorisq; multum.

A multitudinem, tum ob attractionis arteriarum robur validum etiamnum ad cor pertingens. Sturnos vero ob causas contrarias non enecat, quandoquidem retineatur ac cunctetur, & sese temporis tractu concoqui præparatque à corde tanquam à foco incalescens sinat, non secus ac lignum extrinsecus. Sicuti autem quidam vir nobilis ad honestos suos amores hoc hieroglyphicon accommodavit, eo innuens, omnia alia quæ cæteris amara & contraria in amore contingant, sibi esse accepta & grata: ita multo rectius usurpari poterit ab iis, qui amore virtutis & pietatis cuncta alia quantumvis laboriosa & injucunda sibi reputent pro condimento suavissimo & admodum salutari.

*Est uni jucundus amor, noscet alteri amasse:
Quodq; uni prodest, alteri obesse potest.*

P I G E R.

Multis hieroglyphicis Salomon ignaviam traducit Proverbiorum & Ecclesiasticis libro, quæ ex contextu descripsimus.

1. *Proverb. 6. v. 9. 10. 11.* Ulsquequo piger dormies? quando confurges è somno tuo? Paululum dormies, paululum dormitabis, paululum complicabis manus tuas ut dormias: & veniet tibi quasi viator egestas & pauperies quasi vir armatus. *Ecclef. 4. v. 5.* Stultus complicat manus suas, & comedit carnes suas. Qui otio indulget plerumque manus decussatim collocat, & in gremium deponit, ut sibi ipsi somnum facilius conciliet. Apud Livium, *Decad. 1. lib. 7.* Sex. Tullius exercitus Romani nomine C. Sulpitium dicatorem his verbis alloquitur: de nobis ita desperasti, ut te maiorum ac debiliū ducem judicares esse. Quidenim aliud esse causæ credamus? cur veteranus dux fortissimus bello, compressis (quod ajunt) manibus sedeat? Et apud Lucanum lib. 2. *Compressas tenuisse manus.* Theocritus *Idyll. 16.* *ὄσπ' κέλευ χεῖρας ἔχειν*, quod scitio sequens exponit.

2. *Proverb. 19. 24.* Abscondit piger manum suam sub axilla, nec ad os suum applicat eam. *Cap. 26. vers. 15.* idem proponit hieroglyphicon, & addit, Piger laborat, si ad os suum manus converterit. Alii legunt, Piger manum suam abditam habet in sua manica, etiam ad os non reducit eam, id est, ne tum quidem, quum maxime opus est, manum extra os manica suæ exeret, quam operi admoveat; sed illam adeo studiose in ea continet, ut etiam cibum in os suum inferi patienter ferat. Magni viri quidam, cognatione literarum decepti, legerunt *tsalabath* pro *tsalakath*, ideoque axillam vel sinum reddiderunt: cum dictio Hebræa proprie significet fartaginem, in qua carnes fringuntur; interdum etiam, ut *2. Reg. 21. 13.* scutellam sive patinam, qua cibis mensis inferitur. Sed idem est sensus. Depingitur enim gestus hominis plane ignavi & fomiculosi tanto stupore correpti, ut manu saltem exerta epulas appropemodum liquefactas ipsi in os inferat, quemadmodum nutrices infantibus solent; aut ipsi etiam cibi sua sponte sese palato ingerant.

ὄσπ' κέλευ ἀναβραῖ ἠρωδῖαι, *Assig, turdi bene conditi & fervidi,*
Περὶ τὸ σῶμα πέτρῃ ἀντιβολῆσαι κατανέειν. *In os volantes, se vorari supplicent.*

Hæc Athenæus ex Pherecrate, lib. 6. dipnosophist. cap. 14. pingens Utepicam felicitatem, qua si quis delectatur amplius addat Comici Cratetis eodem capite citata carmina, quæ Dalecampius ex Græcis Latina fecit hoc modo:

D *Vasorum unumquodque cum vocabitis* *Utinam calix esset teipsum diligenter lava.*
Atcedet, apponetque seipsum. *Ascende, maxa. Ex olla teipsam, beta, oportet exereve.*
Hæc, mensa, insirue teipsam: *Huc ades, piscis, ad assus nondum sum parte altera.*
Mortariolum, mazam pifescyat he, vinū affunde. Itaque te converito, & olivo te inungito.

Ignavorum in Moronia insula somniantium tabella.
3. Aliam ex Salomone, *Proverb. 20. cap. 4. v.* subjiciamus. Propter frigus piger arare noluit: mendicabit ergo æstate, & non dabitur illi. Rustici sive ad autumnalem, sive ad trimestrem sationem agros præparent, semper inter arandum auram gelidiorem experiuntur. Nam sub autumnum, præsertim horis matutinis, jam tenue quoddam sentitur frigus, quod paulatim fit asperius. Martio mense, cum jam dies apricos speramus, novi veris initia plerumque comitatur quædam hyemis ruminatio.

tio. Sic enim ejus mitescentis, quamque omnino abiisse putes, exasperationem & rigorem postlimi- A nio reductum, Plinius lib.17. cap. 22. appellat. Quapropter ignavi hoc tempore domi ad focum des- dere, quam sub dio arare, & frigoris injuriam perferre malunt. Verumtamen æstate jam ingruente, nemo est qui frugibus inde enatis non apprime gaudeat, & aliquam messis partem ad se quoque re- dire cupiat. Eodem modo plerique sapientiam, eruditionem, opes, honores, similiaque comoda vehementer appetimus: sed horum acquirendorum medium, videlicet labores & molestias in in- ventute devorandas refugimus: ut non immerito torqueri possit in nos proverbialis versus Acha- nâi lib. 3. c. 4.

Σὺ καὶ φίλ' ἐγνήθεοσι, Φυτῶν δ' ὄν' ἐθέλωσι.

Gaudet avis seu, sed eam plantare recusat.

4. Cum priori hieroglyphico convenit & illud Proverb.10.5. Qui congregat in messe, filius sapiens est: qui autem stertit æstate, filius confusionis. Æstas sive messis, occasionem rerum bene gerenda- rum significat. Collectio frugum, diligentiam debitam in vocatione: somnus ignaviam denotat, quæ tempus frustra elabi patitur. Filius Sapiens Hebræorum idiotismo dicitur homo circumspexus & providus, qui sibi non tantum in præsens consulit, sed etiam de futura necessitate sollicitus est. Nam etiam, ut sapienter quidam dixit,

Illuc est sapere, non quod ante pedes modo est

Videre, sed etiam illa, quæ futurum sunt,

Prospicere.

Quam ob causam formicæ prudentissimis animalibus annumerantur, Proverb. 30. 25. quod hyemis venturæ memores, cibum æstate colligant, & in cellulas recondant: sicuti etiam c. 6. v. 6. &c. piger ad formicam mittitur à Salomone, ut insecti tantuli vias consideret, & discat ejus sapientiam. Formica enim quamvis non habeat ducem, nec præceptorem, nec principem, parat in æstate cibum sibi, & congregat in messe quod comedat Confusionis filius dicitur piger, quod tandem redigatur ad ino- piam ignaviæ filiam, quam plerunque cum laboris averfatione conjunctam cernimus. Nam qui occa- sionem semel amissam stulte requirunt, non minus ridentur, quam si diebus hyemalibus ad fruges demetendas expaciarentur per agros. Interdum etiam non sine confusione sarcasmos auribus exci- pere coguntur, quemadmodum Apologus de formicis innuit, quæ cicadis mendicantibus otium æ- stivum exprobrarunt, false invitantes ad saltandum, quandoquidem tota æstate cecinissent. In uno- quoque negotio diligenter observetur temporis opportunitas, eaque sic utendum est, & inde præ- fidium aliquod nobis comparemus, quo hyemis injurias, id est, inopiam & reliqua senectutis incom- moda, absque alieni auxilii humani imploratione facilius propulsare possimus. In eum finem Hefio- dus postea scribit, lib. 2.

Ὅν κ' αἰεὶ ἤσθη, πικρὰ δὲ καλίδε.

Æstus non semper dormit: condite nidos.

Id omnibus, præsertim adolescentibus inculcandum est, quibus præceptores in quotidianis lectio- nibus amplissimam studiorum segetem tam fideliter proponunt: ut occasionem illam, fronte tantum capillatam, utraq; manu apprehendant, & florente adhuc ætate sibi eruditionem comparent. Eccl. 50. 33. Potest etiam ad pietatis negotium extendi, cum proximos adhortatos cupimus, ut in tam co- piofa gratiæ Dei messe, Matth. 9. 39. poenitentiam agant, seque sincero animi affectu præparent ad sponsum excipiendum. nisi olim in extremo die pudore suffundi, & cum fatuis virginibus ad merca- tores remitti velint, ubi tamen nullus mercaturæ locus erit relictus. Matth. 25. 1. &c. Nam ut Dami- scenus eleganter scribit, Serm. de defunctis, πνευματικῆς ἀγορῆς, ὅτι ἐστὶν πνευματικῆς ἀγορῆς, id est, Nundinis dissolutis nullum restat negotiationis commercium.

5. Pigrum Sapiens apposite comparat homini dormienti, Proverb. 20. v. 13. Noli (inquit) diligere somnum, ne te egestas opprimat: aperi oculos tuos, & saturare panibus. Esto providus (inquit) vigi- lantia, labora, ut pane satieris, ut vitæ necessaria tibi acquiras. Hieroglyphicon illud dormientis ad so- mnium spirituales ignorantia & peccati accommodari potest. Videndum enim ne somno simus de- diti, socordes, & mundi veterno correpti: sed vigilemus, ne solido bono privemur.

Ut jugulent homines, surgunt de nocte latrones:

Ut teipsum serves non expergiseris? &c.

Huc refer quæ de fomno & vigilia spiritali frequenter dicta occurrunt in literis sacris:

6. Desideria occidunt pigrum: noluerunt enim quicquam manus ejus operari. Tota die concupiscit & desiderat. *Prov. 21. 25. 26.* Hoc hieroglyphico piger imprudenti viatori comparatur, qui in latronum manus & fidas incidit. Ignavum vanæ cogitationes pestulant: quales sunt, qui inter pocula, vel in lectulis stertentes sibi aureos montes pollicentur. Quotiescunq; vero leve nescio quod onus vel digito pertingunt, subinde has voces ingeminant, Utinam hoc labore jam essem defunctus ante labore sudore diffuentes hos irridet Euripidis Eleëtra:

Οὐδείς γδ δέξος, ἤ τις ἔχων ἀνά σῆμα, Nemo piger, quamvis Deos in ore habens,
βίον δένατ' ἀν' ἔνδον αἰεὶ πόνος. Id est, Viliūm potest citra laborem acquirere.

Et Cato apud Salustium de Conjurat. Catilin. Non votis neque suppliciis mulieribus auxilia Deorum parantur: vigilando, ægendo, bene consulendo, prospere omnia cedunt. Ubi foecordiae te atque ignavia tradideris, ne quicquam Deos implores: irati infestiq; sunt. Hinc apud eosdem nata est fabula de Nubulco, qui plaustrum in talebris hærente otiosus adfiterit, & numina cœlestia, cum primis autem Herculem Deorum fortissimum invocavit: sed ab eodem de rectiore eluctandi ratione fuerit admonitus veru proverbiali, teste Suida,

τὴν χεῖρα παραθέσθαι τὸς θεὸς καλεῖν.
Deos precare, adnota manu.

Quod vulgus exprimit his verbis: Ora & labora.

7. Piger ut sibi molliores delicias faciat chimæras fingit & pericula, quæ novo hieroglyphico tabelam aptant, ex Salomone, *Prov. 22. 25.* dicit piger: Leo est foris, in medio platearum interficiat. *Et 26.*

8. Piger dicit: Leo est in via, & leana in itineribus. Quam lepide sibi imponit impudens verbero! Leones & plurimum in montibus & sylvis degunt: ideoq; in mediis urbium plateis nunquam conspiciuntur nisi vinculis constricti, *Ezech. 19. 3.* aut mansueti, qui hinc inde circumducantur; vel singulari quadam divini numinis ira urbibus immitti, *2. Reg. 17. 25.* Nihilominus ignavi Leonum (i. Chimærarum) metum desidia suæ prætexunt, ne in publicum progredi, aut nonnihil operis in Ecclesia, Republica, Oeconomia, vocatione privata peragere cogantur. Imo, quum mediis & instrumentis idoneis plerumque non careant, etiam in locis tutissimis constituti nescio quæ pericula sibi ipsi fingunt, & nunquam non aliquid impedimenti comminiscuntur, tantum ut laborem subterfugiant. Eo pertinet Theocriti dictum,

Λιγροῖς αἰὲν ἐοεῖν. Id est,
Semper sunt oīa pigris.

8. Elegans aliud hieroglyphicon nobis exhibet caput 26. *Proverborum*, vers. 14. his verbis Janua vertitur in gyrum super cardine suo, & ignavus super lectum suum. Salomon somniculosi hominis gestus graphice depingit. Quemadmodum enim janua impulsæ seipsam quidem movet, atque huc & illuc vertitur, sed nihil promovet, neq; enim à cardinibus recedere potest: sic ignavus quamvis

— jam clarum mane fenestras
Intret, & angustas extendat limine rimas,

9. Satyrographo teste: nihilominus in lecto hinc inde volvitur, non secus, ac si funiculus vel cardinibus ei affixus esset. Quod si ipsum semel atque iterum excites, ille tamen

— tarda gravitate jaentes
Vix oculos tollens, iterumque iterumque relabens,
Summæque percitens nutanti pectora mento.

tandiu moras necit, donec ipsi somnus denuo obrepit, *Prov. 6. 10.* Si acrius instes, nunc præmaturum horæ sonitum, nunc frigoris externi injuriam, nunc indusum calefaciendum, vel alias ejusmodi nugas obtendit, ut vel tantillum temporis spacium lucretur. Denique nisi minarum & increpationum machinis admotis statione illa ignava non dejicitur.

9. In pigritiis humiliatur contignatio: & infirmitate manuum persillabit domus, *Ecclef. 10. 18.*

Hieroglyphicon ignavi cunctatoris, qui malum aut damnum aliquod gliscens supina incuria negligit, utraq; manu captus, donec paulatim ex parvis initiis vires majores acquirat, & tandem reddatur immedicabile cum antea levissimo sumptu averti potuisset. Accommodatur ad luxuriosos potentes, qui indulgentes genio gubernationis publicæ habenas relinquunt, in utramvis aurem stertunt, donec tandem Reipublicæ corpus, instar ædificii vetustate exesi, funditus corruat.

Sapientiam vero censuras in ignavos scriptis variis consignatas hic reponere non fert animus, nec institutæ hujus opellæ ratio patitur. Satis superque veterum istis excutere sumus conati. Coronidis loco Rabbi Simeonis celebre dictum addere libet. Dies brevis est, opus multum, operarii pigri sunt, merces est multa, & paterfamilias urget. Hæc si ignavia ipsa alta mente reponere velit, tandem sapiet.

Cordatis autem & studiosis adolescentibus repetimus libenter ex Vidi Fabri Phocylidæ Franco-galli doctissimi tetrastichis,

*Usque ad sepulchrum quare semper discere, Nisi quid in illa comparaveris boni,
Illamque prorsus perditam ducas diem, Unde melior sis, doctior, prudentior.*

PII & Impii.

Multæ plantæ Physica quadam conspiratione cognatæ sunt. Sanctorum communio spirituali fœdere constat, licet alii aliis donis peculiaribus polleant. Et ut aliæ quædam plantæ nativo dissidio, propter qualitatum adversitatem disjunguntur: ita piis & impiis non potest convenire; nec jungi possunt. Quæ Physici tractant de sympathia & antipathia rerum ad illud hieroglyphicon commode referri possunt, & innumeras fere tabellas exhibent.

2. Sunt flores quidam, qui & coloris & fragrantia causa commendabiles gratique sunt, ut Rosæ, præsertim quæ carneo colore sunt, & violæ: & flores extant non tam odore quam colore commendabiles. Ita etiam hominum alii in aliis rebus excellunt. Sunt flores qui fœtore tetroque colore improbos homines, quorum umbra bonis quoque obest, egregiè representant.

3. Rosæ inter spinas efflorescunt: & florentissimi homines inter multos adversarios, Dei consilio & populo quandoque serviunt. Quæ spectatissime florent, cito marcescunt, ut rosa, lilium, violæ. Homines qui gloria & dignitate subito eminere cœperunt, plerumque brevem habent terrenæ felicitatem periodum.

4. Gemmæ latent in terræ abditis: Uniones in mari nascuntur, attamen habent cum cœlo cognationem. Pii cum impiis ad tempus mixiti terrestria minime sapiunt, sed cœlestem habentes originem, cœlestia quærunt.

PIORUM & Impiorum conditio.

Palma non facile crescit, nisi radiis solaribus foveatur, nec non humore aliquo convenienter irrigetur: ideo ad fluviorum ripas feliciter provenit. Huic ad aquas florenti fructusque suos idoneo tempore producenti justus comparatur. Contra injustus sœno in tectis radice destituito, terra, & aqua carenti, quod paulo nimio solis ardore comburitur, ut neque hominibus quicquam proficit, nec benedictio Dei super eo expectetur, dicitur esse similis. Hieroglyphica ista Psal. 1. & 129. designantur. Jeremias Propheta c. 17. v. 68. homo, inquit, cujus cor recedit à Domino, erit instar myricæ in deserto, & non videbit cum venerit bonum: sed habitabit in siccitate deserti, in terra saluginis & inhabitata. Contra vir pius erit sicut arbor ad aquas plantata, radices suas ad rivum extendens, quæ venientem æstum non sentit, cujus folium viret, & in tempore siccitatis non erit sollicita, nec à fructu ferendo cessabit.

PIUS & Impius.

Cernis arborem loco irriguo sitam, foliis & fructibus illustrem? Hieroglyphicon esse vitæ pii hominis ne dubita: proinde ex primo Psalmo repete verba: Vir ille est tanquam arbor plantata secundum fluentia aquarum, quæ fructum suum dabit in tempore suo: folium ejus non marcescit, & quicquid agit prosperum est.

Occurrit sterilis aut arida arbor? Cogita futurum, ut, nisi mature edas fructus respicientia dignos, excidaris, & in ignem æternum conjiciaris: iuxta dictum: Jam vero securis ad radicem arborum

rum posita est: Omnis igitur arbor non ferens fructum bonum excinditur, & in ignem abjicitur.
Matth. 3. 10.

PIUS vir.

A Pes nullis nocent floribus, cum ad omnes advolent: & pius vir, licet incidat in multum dissimiles homines, nemini tamen nocet; hoc enim spectat semper, ut profit (pro virili sua parte) omnibus, oblit nemini.

PHILOSOPHIÆ studium.

Nota est fabula de Hesperidum hortis, quorum custos fuerit draco pervigil, aurea mala vigilantissime asservans, quem interfecerit Hercules. Unde hodieque Romæ in Capitolio Herculis pulcherrima ex ære statua, clava insignis, lævaque tria mala ostentans visitur: quam rem mythologicè Pierius explicat lib. 54. Mala quidem illa Agrætas in rebus Lybicis, eumque secutus Varro, ovè fuisse tradit, quæ aureæ cognominarentur, quas Hercules ex Africa in Græciam asportaverit. Quidam rerum Astronomicarum peritiam ab Hercule in Græciam relatam: nonnulli etiam venas auro copiosas ex Atlante monte fluentes, quas Hercules occupaverit, per mala illa significatas fuisse volunt. Draco sane ab antiquis etiam thesaurorum custodiis præficitur, ut ex Festo liquet, & Artemidoro, 1. Oniocr. 13. Et Prov. vice est apud Ciceronem 13. Phil. *Quasi thesaurum Draco*. Fulgentius singula mala, quorum fuere quatuor, mythologicè pro studio, intellectu, memoria & facundia accipit. Natalis Comes in avaros pecuniis fere immorientes detorquet. Quo referenda est elegantissima Phædri Augusti liberti fabula de Vulpe & Dracone lib. 5. & Horatii increpatio lib. 1. Sat. 1. Nos per Draconem, perspicacissimum animal, vim animi indagatricem & *gewennulw*, per arborem malis aureis fulgentem philosophiam, & illum scientiarum orbem, quovis auro pulchriorem & pretiosorem intelligimus: quem mens sapientiæ cupida, perpetua vigilantia & studio indefesso sectatur, tuetur ac custodit. Nam ut præclare Cassius Parmensis in Orpheo,

*Non lævis ascensus, si quis petit ardua, sudor
Plurimus hunc tollit, nocturno ex somnis olivo
Immoritur, jactat, quod mox laudaverit in se,
Qui cupit æternæ donari frondis honore.*

Accommodari ista sic quoque possunt, ut significant diligentissime custodienda esse, quæ nobis elargitus est Deus, dona, ne ob ignaviam nostram ea nobis rursus auferat.

POETÆ Mecænatem desiderant.

Philostratus lib. 1. Iconum de Phaëtone (quod etiam Alianus lib. 1. de Animal. notavit) de Cygnis ait, leni atque in itinere congruo ad cantum utuntur Favonio. Et D. Nazianzenus in eleganti illa Epistola ad Celeusum præsidem, improbens loquacitatem, & contra commendans taciturnitatem, hæc habet: Sed nos quorum gratia quispiam vel in solitudinem concesserit, ut musicam audiat, si quando Zephyro spiranti alas nostras permiserimus, jucundum quid & concinnum modulamur. Præfert autem eo in loco Cygnorum suavem quamvis rarum cantum hirundinū intempertivæ garrulitati, ac introducit Cygnos eo, ut diximus, modo hirundinibus respondentes. Sunt qui velint ventis istis Favoniis spirantibus Cygnos etiam facilius concipere, quod in medio relinquimus. Est autem hæc similitudo admodum conveniens viris doctis & litteratis, atque imprimis Poetis, quibus ad sua studia prosequenda & excolenda, & doctrinæ præclara monumenta elaboranda, opus est Mecænatum favore & auxilio, quibus ad omnia reddantur alacriores, secundum versus Martialis,

Sint Mecænates, non deerunt, Flacc, Marones.

Ac Seneca in Hyppolito,

*Ingenia melius recta se in laudes ferunt,
Si nobilem animum vegeta libertas alit.*

Extat quoque hujus argumenti Petri Costalii Galli haud indoctum carmen,

*Non canit assueta Cygnus vocalis in unda,
Nè Zephyri spiret mollior aura sibi.*

Quare

Quare alibi additur: ZEPHYRIS ASPIRANTIBUS. Quidam à contrario sensu ascribunt; A. A. EST CUR AURA PARATIS? quibus scilicet ad studia omnia subsidia sunt denegata.

*Dulcisonum mollis Zephyrus demulcet olorem:
Et vatum exstimulat pectora dulcis honor.*

POTENTIA *victoriosa.*

Cornu ad homines figurate translatum hieroglyphica nota est potentia; exaltatum autem præstantiam & victoriam indicat Hebræis. Inde hæc dicta, exaltatum est cornu meum, 1. Sam. 2. 1. ut exaltaret cornu, 1. Chron. 25. 5. exaltabuntur cornua iusti, Psal. 75. 11. exaltabitur cornu nostrum, Psal. 89. 12. Cornu ejus exaltabitur in gloria, Psal. 112. 9. exaltavit cornu populi sui, Psal. 148. 13. Exaltavit cornu hostium, Thren. 2. 17. Christi autem potentia & victoria eodem hieroglyphico pingitur: Sublevabit Deus cornu Christi sui, 1. Sam. 2. 10. Erexit nobis cornu Salutis in domo David, Luc. 1. 69. & David appellat Deum cornu salutis suorum, Psal. 18. 3.

PRÆJUDICIA *fugienda.*

Abfynthium de præjudiciis fugiendis hieroglyphice nos commonefacit, juxta Prophetam dictum: Judicium in abfynthium convertunt. Amos 5. 7. Item, Convertistis fructum justitiz in abfynthium, cap. 6. 12.

PRÆSTANTIA.

Accipiter præstantiæ hieroglyphicum est Ægyptiis, inquit Horapollio lib. 1. cap. 6. quod ceteris avibus præstare videatur.

PRINCEPS *Clemens.*

Vulgaris quidem notitiæ, sed multæ utilitatis herbam Betonicam Antonius Musa Augusti Imperatoris Medicus celeberrimus peculiari scripto celebrare non dubitavit. Radix tamen terræ abscondita, si copiosior sumatur, vomitum concitat, & aliquid veneni in se continere exillimatur. Sic & Reges ac Principes clementiam ac benignitatem suam omnibus notam ac testatam reddere, severitatem autem occultare debent. Quod verbosius explicat Seneca in principio lib. 1. de Clementia. Et Poeta ingeniosus ait,

*Est piger ad panas Princeps, ad premia velox,
Cuique dolet quoties cogitur esse ferox.*

Quamvis interdum etiam, teste Cicer. epist. ad Brutum lib. 11. salutaris severitas vincat inanem speciem clementiæ.

PRINCEPS *Munificus.*

DE Capreolo Moschum proferente varie disserunt recentiores. Scaliger exercitatione 211. contra Cardanum feram illam vult esse Gazelam Arabum, quam *καρις δωροψία*, describit. Circa umbilicum solet tempore Novilunii huic Capræ Indiæ abcessus quidam protuberare, qui maturus vel sponte rumpitur, vel ob quemdam prurium terræ aut saxo affricatus humorem saniosum emittit (hinc à nonnullis pus aromaticum vocatur) evacuatq; hac vomica rursum sanguinem quasi menstruum colligit, quem & iterum emittit suo tempore. Maximus vero Moschi proventus est in Sinarum regno. Existimant autem peritiores hunc tam pretiosum succum producere, & tanquam D uberiore liberalitate compensare, quod accepit propter odoratissima pascua herbarum, quæ in sanguine convertantur, & hunc odorem illi feræ concilient. Alii hoc potius ad quandam *ιδιοσυγκρασίαν* referre malunt. Hieroglyphica nota est Principis, qui subditorum suorum opibus & sumptibus sustentatur, atque ideo majori illis, vice versa, quantum fieri potest, reddere cupit, ut scilicet ejus opera contra aliorum injurias semper vitam tranquillam & felicem agere queant. De quibus accurate disserunt Plato lib. 1. de Republ. & Xenophon in Cyripedia lib. 1. & 8. suntque noti Claudiam versus ad Honorium,

*Tu civem patremque geras, tu consule cunctis,
Non tibi nec tua te moveant, sed publica vota.*

PRIN.

PRINCEPS Illustrissimus.

Non sibi vivit, sed subditis: & pie canit poeta,
Rex bonus est pastor populi, tutorque, paterque;
Nec sua, sed populi commoda sola cupit.

In Scythiæ latissimis campis animal quoddam reperitur, Suhak ab incolis dictum, sylvestri Capræ simile, quotannis ad fines usq; Podoliæ adventare solitum, miræ pernicitatis, nec minoris ferocitatis, cornibus striatis, albicantibus, pellucidis, acutis & validis præditum. Hoc animal se quasi ductorem præbet Capreolorum gregibus, ipsiq; præire solet, acerrimo visu simul & auditu præditum; quare longe lateq; circumspiciens, & omnia observans, facile hominum persequentium insidias è longinquo deprehendit, & comitibus sibilo acuto dat signum fugæ, ut in loca tutiora se recipiant. Qui typos profecto est pulcherrimus, & hieroglyphicon elegantissimum solertis ac solliciti principis, rectorisq; vigilantis, quem Homerus ideo ποιμένα λαών, id est, pastorem populorum vocat. Et Chrysanthas apud Xenophontem lib. 8. institutionis Cyri, nullum discrimen inter bonum principem & bonum patrem constituit: ἀρχων ἀγαθός, inquit, ἰδὸν Διὰ Φέρεται παρὰ τὸς ἀγαθῶς. Hadrianus Imperator in frequenti Senatu, teste Dione dixit, ita Imperium administrabo, ut sciam non mearum rerum, sed subditorum cura mei affici debere. Sic legum vera clausula hæc est, salus populi, suprema lex esto.

PRINCEPS Optimus.

Gallinarum amorem in pullos, & defensionem illarum acerrimam Plutarchus in commentario *ὡς Φιλοσοφίας*, describit his verbis: Gallinas autē quotidie ante oculos habemus, ac cernim, quomodo pullos suos fovant, alios sub alas recipientes, aliis tergum conscendendum & undique aditum præbentes, simulq; blandam & gaudii indicem vocem edentes, eadem canes & angues fugiunt, cum sibi metuunt, cum vero pullis timent, defendunt, & ultra quam vires patiantur iis propulsandis certant. Hæc ille. Imprimis vero sese opponunt milvis & accipitribus rubetariis, qui pullis insidiantur, quod certamen pulcherrime describit Oppianus lib. 3. Cynegeticorum. Ac scimus ipsum Salvatorem nostrum charitatem & sollicitudinem pro genere humano ostendentem hac similitudine usum, Matth. c. 23. & Luc. 13. Sanctus vates etiam Ps. 57. hac quoq; metaphora utitur: In umbra alarum tuarum sperabo, donec transeat iniquitas. Sic recte ad alios fideles principes, & magistratus sollicitos transferri potest. Quare hoc elegans symbolum ascribitur in Genealogia Austriaca Alberto Comiti Habsburgensi 18. principi optimo ac fortissi. patri Rudolphi I. Imperatoris Rom. qui contra infideles gentes egregiam navavit operam, ut testantur plures de illo historia. Ut autem dulce & decorum est pro patria mori, idem dicendum de principe optimo, qui pro fidis subditis quævis pericula subit, ut in pace habitent.

Gallina ut timidos defendit provida pullos,
Sic populum auxilio Rex tegit ipse suo.

PRINCEPS placidus.

Aristoteles lib. 9. hist. Animal. placidissimum & mitissimum omnium ferarum dicit Elephantem. Ajunt vero tantam esse illius mansuetudinem erga debillora animalia, ut gregatim occurrentia pecora probo scide paulatim removeat atque segreget, ne forsitan imprudens illa conculcet atq; proterat. Addunt præterea Physiologi illum nisi lacessitum non facile irasci vel favire. Strabo lib. 15. de Indiciis Elephantis agens, hoc illis tribuit encomium, quod sint natura mites, atque ad animal ratione præditum propius accedant. Cicero de Officiis lib. 1. Nihil laudabilius, inquit, nihil magno ac præclaro viro dignius placabilitate ac clementia. Addit tamen hoc quoque non minus prudenter; Et tamen ita est probanda mansuetudo, ut adhibeatur Reipub. causa se veritas, sine qua administrari civitas non potest. Et Homerus eandem virtutem commendans ait:

— ἀνεσται ἡ Φρένες ἐὸ δλῶν, *Placabiles sunt animi bonorum.*

Ac noti sunt versus Ovidiani:

Quo quisque est major, magis est placabilis ira,
Et faciles motus mens generosa capis.

Z

Elephas

Elephas igitur cum ovibus ambulans, est placidi principis hieroglyphicum, atque de eo dicamus, A

Præterit, baud elephas animalia parvula ladit.

Nempe quod hic clemens Rex imitetur habet.

Difcat sapiens & clemens magistratus,

Parcere subiectis & debellare superbos.

Manfuetis certe grandia cedunt; & mites terram possidebunt, atque in tuto verfabuntur.

PRINCEPS Sapiens.

CEte quædam, & quas vulgo balænas vocant, tantæ esse magnitudinis in comperto est, ut naves etiam quamvis prægnantes, evertere ac pessundare valeant, & Oppianus in *ελιουτ.* idem affirmat. Tradunt autem quasdam ex istis, cum naves recens picatæ sunt, sentire illum odorem, eoque attractas affricare se navibus, atque ita, ni præcaveatur periculum, illas evertere. Nautæ igitur picata dolia illis obijciunt, cum quibus dum ludunt, illi effugiunt. Ferunt hoc symbolo usum fuisse maximum heroem, Mauricium Saxoniarum ducem, cujus excelsus animus & imprimis illustres virtutes bellicæ ad omnem posteritatem erunt celebres. Fieri autem potest, ut prudentissimus princeps innuere voluerit, non temere occurrendum, sed obludendum esse potentioribus, si illorum vim & insultus aliter vitare & frangere nequeas. Nam profecto, secundum Pacuvii illud,

Cum contendi nequitium est, clam tendenda est plaga.

Neque etiam illud Spartani Regis apud Plutarchum apophthegma, de Leonina & vulpina pellis usu ignotum est. Referri denique huc possunt egregia illa belli furta & stratagemata, ab omni profus reprehensione, secundum Val. Max. remota, per quæ, ut Thucydides loquitur, *τὸν πλεῖστον μάχης ἀντιπαραστήσας, τὰς Φίλων μέγιστον ὠφέλησεν;* hostes max. decipiuntur, & amici plurimum juvantur.

Verissimum igitur est Polybianum illud apud Suidam: *μία ψυχὴ τῆς ἀπίστεως πολυχρηστὰς ἐστίν οἷος κερκεῖς ἀνυστικῶν πτερόν.* Unius mentis solertia aliquando efficacior, quam mille manus. Docere etiam potest hoc hieroglyphicon, imminente gravi aliquo periculo omnem honestam esse rationem expediendæ salutis, & vitæ servandæ causa insuper habendas omnes divitias. Vere namque Alcestis apud Eurip. ait:

Ψυχῆς γὰρ ἔδει δὲ τιμίω πρῶτον;

Nam nihil est vitæ pretiosius,

Ad posteriorem hanc significationem pertinet sequens Distichon,

Ut te ipsum, & navim serves, comitesque pericli,

In pontum cunctas abjice divitias.

PRINCEPS vigilans.

Immares illos Oceani alumnos, quales sunt cete, orcæ, physeteres, pristæ & alii, de quibus post Plinium, aliosque veteres, amplius ex recentioribus, Gu. Rondeletius, Gesnerus, & Olaus Magnus scripserunt) cum ob vastitatem corporum in vadis periclitantium, oculorumque caliginem, tum etiam ob bella inter ipsosmet, & fraudes insidiantium, duce uti exiguo pisciculo, quem *ήρμύνα* & *ήρμύνη* vocant, ejusque ope & vigilantia securitatem illis, sed capto eo exitium adferri, Oppianus, Helianus, & Plutarchus scribunt, & elegantiss. versibus expressit Claudianus quoque in. in Eutr. Quidam piscem illum Aristotelis *μυσική πόν*, quem Gaza, Plinium secutus, musculum vertit, cujusque etiam Phile meminit in Jambis. faciunt. Ad rem autem hunc typum ipse Oppianus pulcherr. mehercule sententia accommodat:

Ἀλλή δὲ ἀνεμάλιον ἀφρον.

Καὶ τὸ μέγα βροχόντα παύσσειν, ἢ ἔσται

βαῖος ἀνὴρ εὐμήλιος.

Robur mentis expertus, rei inanis est.

Ei vel potentissimum viribus perdat servetque

Parvus vir, qui valet consilio.

Nec incongrue huc referri possit Xenophontis illud in παιδ. τὸν ἀρχόντα χερὲς τὰ παρὰ θεοῦ ἔχειν ἀφρονεῖν τῶν ἀρχομένων, ἀλλὰ τὰ προσοῶν ἢ φιλοπονεῖν: Principem subditis autem debere, non luxu &

A otio, sed providentia & industria. Nam, ut Plutarchus inquit in vita Lycurgi: *ἡ πειραξία μάθημα ὑπὸ τῆν ἀρχοντῶν. ἐπιπέει γδ ὁ κελός ἀγων, τὸ κελός ἐπέει:* Ut populus sit dicto audiens, hoc discit a Principe. Nam qui bonum praebet ducem, is facit, ut alii bene sequantur. Vigilantis Principis hieroglyphicon exhibet hic piciculos plebem stertentem & stupidam ducens, & inter periculorum undas innumeras conservans,

*Hoc Balena suo tuta est ductore per undas,
Principe & est felix plebs vigilante suo.*

PRINCIPIS gloria.

B Serpens Prudentia, gladius severitatis & animadversionis, corona gloriae typus est. Gladius quidem magistratui vindex in iram ei, qui male operatur, 13. ad Rom. Unde hodieque magnis principibus in solemnitatibus praefectari solitus. Sed imprimis memorabile est, quod de Trajano Imper. ex Dione Xiphilinus & Aurelius Victor referunt, cum Licinio Suræ Praefecto Pratorio de more gladium accingere deberet, ei porrexisset nudum cum hoc dicto: Tibi istum ad munimentum mei committo, si recte agam; sin aliter in me magis. Et si autem salutaris severitas vincit saepe inanem speciem clementiae, ut Cicero ait ep. 2. ad Brutum, maxime cum flagitia & facinora sine modo sunt, ut Tacitus loquitur: certe tamen ut Princeps recte utatur gladio magna cautione opus est. Non enim diuturna est possessio, in quam gladio inducimur, ut Q. Curtius Rufus dixit lib. 8. Et severitas amittit assiduitate auctoritatem, ex Seneca dicto, i. de clement. qui idem ibid. pulcherrime, ut arbores, inquit, quaedam recisae pullulant: Ita regia crudelitas auget inimicorum numerum, tollendo. Quinetiam pronuntiare ibidem aude: Principi non minus turpia multa supplicia, quam Medico funera. Igitur iustitiae quidem ille minister sit, sed cum prudentia: His enim ducibus veram consequetur gloriam, ut hieroglyphicon hoc nostrum, quod serpentem ore coronam gestantem, & ense erecto convolutum exhibet, subjicit. Pulchre Cassiodorus 11. Var. Benigni Principis est, ad Clementiae commodum transilire interdum terminos Aequitatis. Quando sola est misericordia, cui omnes virtutes cedere honorabiliter non recusant. Proprium igitur Principis, ex Taciti monitu in Agric. Omnia scire, non omnia exsequi: parvis peccatis veniam, magnis severitatem commodare: nec poena semper, sed saepius poenitentia contentum esse. Ex quib. liquet, verissimum esse Aristotelis dictum: *ἡ φέρωνος ἀρχοντῶν ἰδί. ἀρετὴ μόνη; Prudentia, imperantis propria & unica virtus.*

PRINCIPUM Exempla.

C Scilicet in vulgus manant exempla Regentum, inquit ille. Et, Regis ad exemplum totus componitur orbis. Exyngium herbam si qua ex grege caprorum comedit, grex totus cum ea veluti solo affixus stat immobilis, donec herbam ex ore comedentis pastor abstulerit. Idem populis praestant Principes, quorum virtutibus vitis que ad eos accedunt, ita accedunt, ita afficiuntur, ut quamprimum boni vel mali fiant.

PROSPERITAS malefuada.

D Historia Sacra refert, 2. Chron. 25. Amasiam regem Judae, ob victoriam de Idumaeis reportatam, nimis elatum bellum indixisse Ioa regi Israelis. Duae causae Principem ambitiosum impulisse videntur. 1. cum Idumaeos debellasset, sperabat hanc felicitatem fore perpetuam. Etenim est

*Nescia mens hominum fati, fortisque futurae,
Et servare modum rebus sublata secundis.*

2. Putabat Deum non praesto esse futurum Israelitis apostatis, quum Amasias ipsemet idolis sese subiecisset, & veri Dei Prophetam subfannasset. Sed tempora discernunt actiones. Sed a proposito revocatus a rege Israelis festivo & elegantissimo hieroglyphico superbus pedem minime refert, imo poscit arma nocitura, & provocator injustaque bella movens succumbit, juxta dictum, Gentes dissipat, quae bella volunt. Apologus hieroglyphicus hic fuit; Spina Libani misit ad Cedrum in Libano, cui iussit nunciari, Colloca filiam tuam in matrimonium filio meo. Sed bestia Libani transivit per spinam & conculcavit eam. Amasias videtur petiisse a Ioa sedus conjugii pro liberis, & responsum tulisse quod ferocientem superbiam ingenioso sarcasmo contudit, docens Principes modestiam ut

bella non necessaria & iniusta omitant, memores præclaræ sententiæ Artabani apud Herodotum, A
Nemo propriæ sapientiæ aut potentiæ fiducia res non necessarias & periculosas moveat.

PROSPERITAS *mundana, dolosa.*

Omnibus scilicet est cognita portentosa illa Polycratis Samii tyranni felicitas, qui ut suam perpetuam lætitiâ mœstitiâ aliqua temperaret, pretiosissimum sibi quæ carissimum annulum projecit in mare. Sedenim piscis eximia magnitudine captus, fortunæ insidiantis manu reddidit. Igitur paulo post à Persarum Satrapa & ipse dolo interceptus, suspendio turpiter interemptus est. Tradunt eam historiam Herodotus, Strabo, Plinius, Val. Max. & alii. Admonet autem nos hic Polycratis piscis cum Aufoniano hemistichio, quam vanum & ridiculum sit *τὸ Δε μὲν τὸν τῆς γῆς, ἡ δὲ λίσση τῆς θάλασσης ἐπιπέγειται*, id est, *ob res secundas & bene gestas aliquam in fortuna spem suam habere*, ut Polybius loquitur libro .i. ubi singulari M. Attilii exemplo hoc comprobatur. Et vere B. Nilus Episcopus, & Gregor. Theologus, quæ homini prospera contingunt, rotæ, fumo, ac umbræ comparant. Prudenter itaque, etsi recte, Tiberius apud Tacitum, cuncta mortalium incerta jactabat, quanto plus adeptus foret, tanto se magis in lubrico dicitans. Sit igitur oraculi instar Senecæ dictum Neminem eo fortuna prorexit, ut non tantum illi minaretur, quantum permiserat. Noli huic tranquillitati confidere. Momento mare vertitur: eodem die, ubi luserunt navigia, forbentur. Pulchre etiam Justinus de Xerxe ex Græcia fugiente dixerit: Erat res spectaculo digna, & ad æstimationem rerum humanæ fortis varietate miranda, in exiguo latentem videre navigio, quem paulo ante vix æquor omne capiebat: carentem etiam omni fervorum ministerio, cujus exercitus propter multitudinem terræ graves erant. Nempe, ut argute Simonides ait in Threnis;

ὠκεία γὰρ εἶδὲ τὰν κίβερυν ☉ *μύλας*

ἄγως ἢ μὲν δεικνύσιν.

Fit enim citius, quam volucris mulsæ

Status mutatio præsentis.

Et Aufonianum hemistichium Disticho perfectum est.

Fortunam reverenter habe, cum summa tenebris,

Subtrahere venturis tum tua colla malis.

PROVIDENTIA *Divina.*

Quando cælum occupant densæ nubes, exoriturque violenta tempestas, quia & tristis caligo oculis objicitur, & tonitru aures percellit, & sensus omnes terrore obstupehunt, videntur nobis omnia confundi & misceri; eadem interim semper manet in cælo quies & serenitas: ita statuendum est, dum res in mundo turbulentæ judicium nobis eripiunt, Deum ex pura justitiæ & sapientiæ suæ luce hos ipsos motus optime composito ordine temperare ac dirigere in rectum finem.

PROVIDENTIA *Divina.*

Plures fuere Glauci, unde etiam diversa de iis signa ab Athenæo, Strabone, Clearcho, aliisque commemorantur. Nasonis autem de Glaucō Anthedonio fabula vulgo etiam nota est. Eum, ut piscatorem, cum forte captos pisculos in herba quadam (Athenæus *ἀείζων*, Sempervivum nominat) ad litus expositos, illa tacta in mare subito resiliere conspexisset, eadem degustata & ipsum in mare se dedisse præcipitem, & illico in Marinum Deum Oceani Thetyosque ope transmutatum fuisse. Hæc Glauci *ἄμφω* est, quæ etiam proverbium peperit: *Glaucus comesa herba habitans in mari*. Est & Glaucus piscis, sed à colore, non ab hoc fabuloso maris Deo nomen habens. Sane autem hoc hieroglyphico significare possumus, nullam adeo depressam & humilem hominū conditionem esse, quam non Dei benignitas & gratia facile extollere & illustrare possit, atque idcirco ejus providentiæ obsecrandum, & quo Fata, hoc est, divina ejus voluntas, sequendum esse. Nam, ut pulchre Horatius cecinit:

— Valet ima summis

Mutare, & insignem attenuat Deus,

Obscurum promens, &c.

Id quod

A Id quod ab Hesiodo mutuatus videtur. Pulcherrima etiam est Xenophontis sententia: καὶ ὁ θεὸς δὲ
 ὡς εἶπες, ποδῶν γαίῃ τὴν μὲν μικρὴν, μεγάλῃς ποσσίν, τὴν ἰσχυρὰν, μικρῆς. Igitur

Quo fata trahunt retribuntque sequamur:

Et præclare Virg. 6. Æneid. apud quem etiam Sibylla de aureo ramo Æneam sic affatura, ut fati providentiæq; divinæ vim exprimat:

*Carpe manu; namque ipse volens facilisque sequetur,
 Si te fata vocant: aliter non viribus illis
 Vincere, nec duro poteris convellere ferro.*

PROVIDENTIÆ Divine viâ.

N Itepula sive Cicindela, quam vulgo noctilucam appellat, insectum est pennatum instar muscæ, cuius quoq; meminit Aristoteles lib. 1. de part. Animal. cap. 3. vocatque λαμπυρίδα, vel secundum alios λαμπυρίδα, quia noctu per arva luceat, instarque flammæ micet. Plinius lib. 18. c. 26. de his ita scribit. Est signum illius (hordei) maturitatis, & horum (milii ac panici) sationis commune, lucentes vespere per arva cicindela; ita appellant rustici stellantes volatus, græci vero lampyridas, incredibili benignitate naturæ. De quo plura apud eundem auctorem legi poterunt, libro jam commemorato, & libr. xi. cap. 28. Quamquam vero & hoc hieroglyphicon auctor illius ad honesti amoris significationem accommodaverit, in primis tamen ille forsitan demonstrare voluit, conjugium optatum & felix à cælo, id est, Deo Opt. Max. peculiariter hominibus procurari, nec nostro iudicio aut industriæ, sed soli providentiæ divinæ esse adscribendum. Quod probat memorabilis sententia Salomonis in proverb. cap. 19. Ut autem prima lux à Deo primo die creata, atque per totam mundi molem sapientissimè sparsa, & omnibus corporibus inclusa, vivificat res creatas, & haurum unamquamque exclamare cogit, ignis & vigor meus ab illa primigenia luce, merito Dei omnipotentis favore pendet; ita unumquemque vel tantilla Dei cognitione imbutum hoc Disticho excitatum ad piam gratitudinem percipimus:

*Ne forte in tenebris offendas, se tibi summi,
 Flamma iter ostendens provida cura Dei.*

PRUDENS.

A Rdea, Græcis ἐρωδίς, quasi ardua dicitur secundum Isidorum libr. 12. propter volatum in altiora loca: formidat enim imbres, & ideo supra nubes evolat, ut eorum procellas evitet. Quo autem altius volaverit, eo majorem tempestatem indicat. Ob quam causam Italice vulgo *Arone* vel *Airone*, Gallis *Hairon*, vel potius *Airon*, dicitur. Atque hoc præfagium tempestatum Aristoteles quoque lib. 9. de hist. Animal. & Ælianus lib. 7. cap. 7. retulerunt. Unde Virgilius lib. 1. Georg.

— notaque paludes

Deferit, atq; altam supervolat ardea nubem.

Sunt autem ardearum sive ardeolarum tria genera, ex Aristotele, loco indicata, & Plinio lib. 10. c. 60. πῖλ. id est, ardea pella, Leucon sive alba vel λευκῆρωδίς, & Asterias sive stellaris, quæ ἐστὴν id est, pigra dicitur. Quadrat autem hoc hieroglyphicon in hominem prudentem & cordatum, qui fortunæ adversæ tempestates in tempore prævidens, sibi maturè cavere ac prospicere studet. Atq; ideo Cicero 1. de Legibus à providendo providentiam esse dictam ait, & lib. 1. de Divinat. prudentes nos posse appellare providentes scribit. Sophocles quoque hanc virtutem commendans, inquit:

Ἐπιθεὴ γὰρ κέρδιον ἀβρώπις μέγα.

Providentia enim hominibus lucrum est maximum.

Ac Seneca de virtutibus præclare scribit: Si prudens esse cupis, in futura prospectum intende, & quæ possunt contingere, animo tuo cuncta prospice. Nihil tibi subitū sit, sed totum ante prospicias. Qui enim prudens est, non dicit; Non putavi hoc fieri, quia non dubitat, sed expectat, non suspicatur, sed cavet. Cujuscumq; facti causam require, cum initium inveneris, exitum cogita. Alias additur:

Sublimate securior.

Etenim vir prudens quo magis eminent, eo minus aliis imminet, minas remittit, sibi cavet cum ve-
ra animi humilitate, cœlestia spirans, & de caducis securus.

*Prospicit atque fugit fortune flamina, prudens;
Ceu fugit imbriferos Ardea celsa notos.*

PRUDENTES.

Echini marini tempestatem ingruentem vi naturæ præsentientes, lapillis in tergum coniectis o-
periunt, & arena saburrant, ne fluctibus obortis ob levitatem evertantur aut allidantur ad fun-
ra, sed ut hac veluti anchora nixi inconcussi consistant. Quod quidem naturæ animadvertentes, sta-
tim pluribus anchoris naves infrenare & ipsi solent. Id cum alii (inter quos præcipui sunt Allianus,
Oppianus, Plutarchus & Plinius) constanter affirmant: tum Basilius Magnus & Divus Ambrosius u-
terque in Hexaemero eleganter adducant, & explicant. Quæ autem possit esse accuratior prudentiæ
adumbratio? Hæc enim, Seneca paucis omnia complectente præsentia ordinat, futura providet,
præterita recordatur. Quo etiam pertinet Planæti aurea sententia, quam ex 2. ejus de Officiis A. Gel-
lius recitat. Argute Pindarus:

Σοφοὶ ἢ μὲν οὐτὴν τετραῖον ἀνεμὸν ἔμαθον: Sapientes futurum perentis ventum noverunt.
Nam, ut præclare Aristoteles in Eth. disputat, Φεγνίμωσ οὐδὲ μὲν εἶναι, οἱ τὰ αὐτοῖς ἀγαθὰ, καὶ τὰ πῦς
ἀλλ' οἷς δύνανται) θεωρεῖν: Prudentes consensimus, qui ea, quæ sibi, quæq; aliis conducunt, possunt dispicere. Cui
& Platonis illud plane par est: Φεγνίμων γὰρ Φησὶ μὲν δόξα, πρὸς τὸν ἀντὶ τοῦ καὶ αὐτὸ καὶ τὴν πῦς. Pru-
dentem dicemus sibi & Reip. consulere potentem ac validum. Unde Achilles apud Hom. l. a. Agame-
mnonis accusans imprudentiam, cum is Briseidem abduxisset, ait:

Οὐδέ τι οἶδε νοήσας, ἀμὰ πρὸς ὄρω καὶ ἐπίσω Nec potest prospicere simul præterita ac futura:
Ubi omnino videndus est Eustathius Commentator. Pertinent huc Proverb. Sapiens divinat, & limi-
lia. Tumidis non mergitur undis vir prudens, & imprudenti occidit.

Disce meo exemplo casus prænoscere futuros:

Prævisa ante minus namque pericla nocent.

PRUDENTIA.

Mustelarum non unum genus habetur, inter quas ea quæ minima est, & Plinio vulgaris ac do-
mestica dicitur, ubiq; est nota. De hac atq; testudine apud Aristot. l. 9. hist. Animalium, c. 6. natu-
ralis tam Φεγνήσιωσ, quam ἀντιπυρ. Delæ exempla leguntur memorabilia. Testudo (inquit. Gaza in-
terprete) cum quod viperam ederet, mox edit origanum: quod cum ita sæpe factum animadvertisset
quidam herbam evulsit, quo factò testudo (quæ gustato origano viperam repetebat) interit. Muste-
la vero quoties dimicatura cum serpente est, rutam comedit. Odor enim ejus herba mustelus ser-
pentibus. Caute pugnandum est: amat certe victoria pugnam. Et ut lert Distichon,

*Obfermet fortis prudentia pectus in hostem,
Mustela veluti ruta dat antidotum.*

Si quis autem ad ἰεργγλυφικὰ animum advertat, militis Christiani in spiritali pugna adversus mun-
dum, mundi principem, & seipsum fortiter pugnantis Christum salutis herbam vivificam in corde
gestantis egregiam imaginem contempletur.

PRUDENTIA ex variis peregrinationibus comparata.

Lapidescit Corallium, ut primum contigit auras. Sapiientis peregrinantis ut multorum mores ab
virtutis usum varium videat & diligenter observet.

*Qui sapit, ille animum peregrino obdurat in orbe,
Conchium extra undas sic abit in lapidem.*

Dioscorides lib. 1. c. 97. ait Corallium marinum esse fruticem, qui alto extractus duratur statim atque
emergit, tamquam effuso aëre protinus concrefcet, atq; ideo Lithodendron vocatur. Unde poeta
Metamorph. lib. 4, fruticem illum describens canit,

*Nunc quoque Conchis eadem natum remansit,
Duritiem factò capiant ut ab aëre, quodque.*

Vimen in aquore erit fiat, super equum saxum. Et lib. 17.

Sic & Corallium, quo primò contingit auras. Tempore, durefcit: mollis fuit herba sub undis. Ad

Ad eundem modum etiam illi, qui patria ac propriis laribus relicti, ubi molliter ac delicate vivere eis licuisset, sine tamen aliquo fructu ac utilitate, instar Ulyssis sibi proposuerunt explorare mores multorum & urbes, atque laboribus & peregrinationibus fructuosam prudentiam ac rerum laudabilium copiam ac experientiam sibi comparare, instar Coralii aere indurati iudicium confirmatum & stabile ad quovis casus ac eventus ferendos tandem consequuntur, & secundum Horatium.

*est animus illis
Rerumque prudens & secundus
Temporibus dubiisque relictus.*

Huc pertinet praecipitum Socraticum, *Ne graveris longam viam ingredi ad utilitatem alicujus doctrinae professoris.* Quodque Plato & alii plurimi ultimis suis peregrinationibus consecuti sint nemini est ignotum.

PRUDENTIA viribus potior.

Alianus 1. Var. hist. 3. memoriae prodidit, miram esse vasfrictem ranarum Aegyptiarum, quarum si qua forte in Hydrum, anguem Nili alumnum, incidat, subito arundinis fructum arreptum, ac ore transversum mordicus apprehendens, nequaquam remittat. Hydrum igitur ranam cum festuca illa simul deglutire minime posse atque ita illam esse extra periculum, vincereque; hanc ranam prudentiam Hydrorum robur. Similem Chamæleontis astum adversus serpentem idem Alianus refert ex Alexandro Myndio 4. de an. 33. Sic videlicet ex Coræbi Virgiliani sententia: *dolus an virtus, quis in hoste requirat?* Quod simile est illi Pindarico: *ῥηὴν ἢ πᾶν ἐξ ὀνείρου ἀμαυρωσάτω ἐχθρῶν.* Decet omnia agere in hoste exitium. Et si autem de his, bene ne dicta sint, an secus, viri docti, & in his princeps ille Scaliger, de re poetica, nisi fallor, disputant: certe solertia ingenii culpari nequaquam poterit, cum saepe aliter qui est imbecillior contra potentiora tueri se nequeat. Sed de omni genere dolorum in hostes, & quatenus illi liceant, copiose tractat Alb. Gentilis de jure belli, ubi testimonia auctorum quamplurima cumulat. Hoc quidem hieroglyphicum Lucas Contilis scribit sibi elegisse Polydamum Mainum, Academicum Ticinensem, qui fuit ex familia celeberrimi Jurisconsulti Jasonis Maini, quo indicare voluerit, numquam fuisse animum offendendi alios, sed tantum necessitate urgente sese legitimis modis defendendi. Fuerat autem insidiis occultisque machinationibus potentum quorundam continuis saepe petitus, e quibus tamen candore morum, & laudabilium actionum exercitatione in rebus publicis privatisque seipsum vindicavit, ac securum praestitit. Sic videlicet secundum Pythagoram verbum;

ἰχθὺς καὶ τείχεα, καὶ ὄπλον σφῆν ἢ Φεγγήσιος: Robur, & murum, & arma sapienti prudentia praestat.

PRUDENTIAE vis.

Iram prudentia vincit. Pastor Getulus Leonem rugientem ad se accurrentem conspicatus, in harena consilium capiens in animalis faciem sagulo coniecto sibi salutem animali servitute acquirit. quod spectaculum postea Romae in harenam protinus translatum est, vix credibili modo torpescente tanta illa feritate, quamvis levi injecto operto capite, ita ut devinciatur non repugnans: videlicet omnis vis in oculis constat. Plin. l. 8. c. 16. Chrysostomus autem, homil. 4. in Matth. Leonem quidem, inquit, mitigas reddis; tractabilem, furorem vero animi tui prorsus efficis Leone saeviore. Ponamus iram quoque bestiam esse. Quantum igitur ab aliis erga mitigandum Leonem studium datur; tantum tu erga iracundiam impende curam, & effice hujusmodi cogitationem mitem ac mansuetam: siquidem haec fera & unguibus saevissimis armatur ac dentibus. Nisi illam solite mansuefeceris, cuncta simul disperdet ac lacerabit. Haec ille. Nos autem irato subijcimus,

Si licet obsequio sagulo tractare Leonem, Quid tandem est, iram nolle domare suam?

PULCHRITUDO venis.

Hægas ὀφθαλμοί. Seneca anguam apud Dioscoridem & alios nominantur exuvia veteris pellis, quas inter saxa & stirpes relinquere serpentes solent. Dicuntur & σφαιρα quibusdam, & Lucretio elegantius vestis, lib. 3 & 4. Meminerit ejus rei Epiphanius in Physiologo, & longè antea Aristoteles lib. 8. hist. animal. cap. 17. Plin. lib. 8. cap. 17. Nicander in Theriacis: Nonnus item in Dionysiacis libr. 41. Et Tibulli querela nota est. Aristoteles quidem tam vere quam autumnò senectutem eos exuere scribit: Et Plinius feniculi succo ad hoc adjuvari ait. Lanctantius Commentator ad locum Statii 4. Thebaid. (ubi & ipse de juventute serpentis hoc modo renovata) Marathron herbam nominat, quam cum comederit, fenium deponat ætatis. De causis physicis cum alii, tum ad Cardanum in Exrec Scaliger disputant. Virgilius autem in Georg. & xi. Aeneid elegantem hinc similitudinem sumpsit

Varie

Varie autem hieroglyphicon hoc explicari solet. Quidam exprimere eo voluerunt, sibi priori fortuna minus lauta relicta, optatiorem jam & latiore affulsisse. Nonnulli priori vita minus laudabili deserta in melius se mentem efformasse innuere studuerunt. Hos in rebus proposito confirmet B. Basilii, qui apposite ad hoc hieroglyphicum, Γνωσθες γὰρ, Φησὶ Φερόνιοι, ὡς οἱ ὄφεις, ὅς ἐσθλαὶ δὲ πρὸς δὲ τὴν λευκὴν ἰδέσθαι, πρὸς τὸ πῦρ καὶ ἀκρῆς ὡς ἀβυσθόφυλον τὸ σῶμα ἀπιδούς ἐαυτῶν, Φερόνιοι καὶ σιωπητῶς ἀποδύεσθαι τὸ γῆρας. ὅπερ ἐν καὶ ἡμᾶς βάλει ὁ λόγος. Ἄξι τ' ἐπιγῆς καὶ πηλυμύτης ἰδὲ πρὸς εὐνομήας, ἀποδύεσθαι μὲν τὸν πελαγὸν ἀνθρώπων, ἐν δὲ δὲ τὸν νέον, id est, *Esote prudentes, sicut serpentes, qui cum opus fuerit uernationem exuere, per angustam rimam corpusque strictim coarcentur. Prudentes, prudentes exuunt senectutem. Quod & idem nos imitari ipsa suadet scriptura, per angustam & arctam viam ingredientibus veterem hominem exuere, induere vero novum.* Videatur Augustin. lib. x. doct. Christ. cap. 16.

*Ut solet exuviis veteres deponere serpens :
Sic scelerum sordes exue, pulcher eris.*

Tertullianus libr. de Pallio, Serpens ut senium persensit, in angusta se stipat, pariterque specum ingrediens, cutem egrediens ab ipso statim limine erasus, exuviis ibidem relictis, novum se explicat cum squamis, & anni recurrantur. Vide Isidori Pelusiotæ libr. i. epist. 4. 16.

REGES. PRINCIPES. MAGISTRATUS.

1. Solus Apum Rex, seu aculeum quo lædat non habet, seu eo non utitur: ut autem corpore grandior cæteris est, sic habet minores alas: & si vero non operatur ipse, circumvolans tamen, cæteras quodammodo exhortatur: Ita Reges, Principes, Magistratus, manus innocentes & ad beneficentiam paratas habere, forti dextera pios tueri, neminem consulto lædere, omnibus (quantum fieri potest) prodesse, suis consilio & auctoritate adesse & præesse, opus est & oportet.

2. Syracides, Parva (ait) inter volucres Apis est, & fructus ejus dulcedinis primas obtinet. Facit eadem opus admirabile, & politiam suam miro quodam modo instituit & moderatur. Sic nonnumquam miranda ingenii vis & solertia in iis est, qui pusillo sunt corpore & viribus tenuibus.

3. Ut autem ad omnia (excepta rumice & chenopode) Apes advolant, floribus autem nullis nocent: sic primores populi Dei omnium subjeçturum cura duci, nemini autem nocere, nemini timori & fraudi esse debent.

4. Sicut tamen Apicula à marcidis floribus abstinent: (mortuis, ait Plinius, floribus quidem, non modo corporibus insidunt) ita heroicis naturis à vitiis & à vitiosis hominibus abstinendum: Adulatores, Voluptatum administri, Qui mortuos refodiunt & conviciis proscindunt, Sycophantæ & alii Alastores, averfandi sunt.

5. Quemadmodum verò Apes, non quidvis ex omnibus colligunt: sed aliunde metyn, aliunde pifoceron, aliunde propolin, aliunde rhythacen, aliunde sobolem, aliunde mel: Sic decet Gubernatores alia officia exigere à Theologis, alia ab Jurisconsultis, alia à nobilitate, alia à civilibus, alia denique ab infimæ notæ hominibus terræq; filiis. Est autem singularis cujusdam officii animadvertere quid unumquemque ordinem deceat, quid quisque præstare possit, & ad Harmoniam quamdam omnium hominum ordines perducere.

6. Solent Apes, quoties cæli clementia & commoditas invitat, non autem statis diebus, opus suum peragere. Idem facere gubernatores oportet, de quibus dicitur, *καὶ εὖ δελεῦσιν οἱ δοκῶντες ἀρχῶν.* Sed tamen absit Ironia & noxia hypocrisis. Non enim sine summo consilio Fridericus III. Imperator, Dux Austriae, si quando Consiliarios Viennæ Curiam ingredi videret, optare solebat ut ad eum omnes priusquam intrarent, deponerent duas pestes rerum publicarum, Simulationem & Diffimulationem.

7. Quemadmodum autem prælia Apum, quando ea maximè fervent, jactu pulvisculi, aut fumo dirimuntur: sic morte quorundam dynastiarum, bella interdum finiuntur: ut de iis quoque dici possit, quod monent versus veteres,

*Hi motus animorum, & hæc certamina tanta,
Pulveris exigui jactu compressa quiescunt.*

REIPU.

REIPUBLICAE Sanatio.

Inter *auferia*, quibus, ut Florus loquitur, aquam terramque incolendi gemina natura est, omnium maximum & monstruosiss. est Hippopotamus, Nili & Hydaspis fluviorum Aegyptii & Indiae alumnus, cujus Herodotus, Horapollo, Aelianus, Strabo, Q. Curtius, Solinus, aliique mentionem faciunt. Eius descriptio extat apud Aristot. 2. histor. an. 7. Sed imprimis graphica est Achillis Statii l. 4. Nili, inquit, equum Aegyptii appellat, reraque & ventre, & pedibus, sicuti fama fert, equus est, nisi quod scissas ungulas habet. Corporis magnitudine max. quemque bovem aequiparat. Cauda ei brevis est, & pilorum asperitate, quemadmodum corpus etiam reliquum, carens. Caput rotundum, non parvum: maxillae ferè equinae, nares perquam patulae. ac ignitum fumum tamquam ignis scaturigines quaedam, spirantes: mentum latum, quemadmodum etiam maxillae: oris hiatus ad tempora usque protensus: dentes qui canini vocitantur, curvi, forma & situ equinis similes, verum triplo majores. Effigies ejus est cum in antiquo numo Adriani ad Nili imaginem addita; tum in marmoribus etiam quibusdam vetustis. Voracissimum autem est animal, ut totas etiam segetes depascat, sicut apud Aelianum & Nonnum in Dionys. libr. 26. memoratur. Hinc sanguine se gravatum sentiens, in arundinum castris & acutis. stipites corpus imprimens, venas discindit, & sic morbum praecavet, plane ut artis in venae sectione magister videri possit: ut Plinius innuit. Sed paulo aliter Am. Marcellin. lib. 2. ista commemorat. Constat autem in arte medica solum curationem progredi ex contrariis, ut ex innumeris Hippocr. & Galeni locis liquet, cum quidem sit medicina *περὸ θεοῦ ἐλλειπόντων, καὶ ἀφαιρέσις τῶν ὑπερβαδόντων*: Sed in omni etiam vita, & max. in Reb. pub. loc. hoc habere in quibus ut seditiones & morbi intestini evitentur, saepe purgatione violenta, ac veluti sanguinis superflui quadam educatione opus est.

*Et fluvialis equus corpus cum sanguine purgat,
Purgatur castis publica resque malu.*

RELIGIO.

Quam multa admiratione digna, & propemodum fidem superantia de Elephante tam veteres poterunt apud Aristotelem, Plinium, Plutarchum, Aelianum, Strabonem, Solinum; recentiores Gaziam Ortam, Christoforum Costam, I. Lipsium epist. 50. r. centur. & alios. Scribit autem Solinus, & alii confirmant, Elephantes, Luna splendente gregatim amnes petere, atque mox aqua conspersos, Solis exortum certis gestibus salutare, deinde in suos saltus reverti. Merito itaque exemplo hujus animantis nos quoque assidue ad pietatem colendam atque pura mente Deum venerandum assuefacere debemus: quam quidam veterum *ἀρχὴ καὶ τέλος πάντων ἀρετῶν*, omnium virtutum principium atque finem. Huc referendum Aristotelis dictum *ἀρχὴ ἀρετῶν πάντων ἢ τοῦ θεοῦ ἀρετῶν ἢ εὐσεβεία*. Omnium rerum Principium Optimum Deus; virtutum autem pietas. Elephas igitur esto Atheorum, Epicureorum, profanorum omnium magister & censor,

*Injiciat nobis brutorum hac cum suporem,
Qui tarda incipimus querere mente Deum.*

RELIGIO Christiana & Catholica.

DE Opalorum natali solo Plinius ait, India sola & horum est mater. Et paulo post: Traduntur nasci & in Aegypto, & in Arabia, & utilissimi in Ponto. Item in Galatia & Thaso & Cypro. Sed de caelesti origine Religionis, quae ubique gentium sibi similis & preciosissima est, praclare pronunciat Evangelista, e caelesti sanctuario illam a Christo Jesu allatam esse, docens, Deum nemo vidit umquam, unigenitus ille filius, qui est in sinu Patris, ille nobis exposuit. Joh. i. 18.

2. Opali tantum Smaragdis caedunt, ut testatur Plinius: & Christiana & Catholica Religio non modo non cedit ulli alteri religioni: sed etiam ceteras omnes, tamquam commentitias, & impias, fugiendas esse pie monet. Eo sane nomine ab errantium multitudine, ubique illi contradicitur, Act.

28. 22. quoniam illa celebrat solum Jesum Christum crucifixum, qui positus est in casum & resurre- A
ctionem multorum, & in signum cui contradicatur. Luc. 2. 34.

3. In Opalis multarum gemmarum eximia dotes eminent. Est enim in iis carbunculi tenuior ignis: est Amethysti fulgens purpura: est Smaragdi virens mare, & cuncta pariter incredibili mixtura lu- Q
centia. Alii summo fulgoris argumento colores pigmentorum æquavere. Alii sulphuris arden- Et
tem flammam, aut etiam ignis oleo accensi. At in Catholica Religione, omnia summa & admiranda
conspiciuntur. Lucet enim in ea inenarrabilis majestas & gloria bonitatis & providentiæ æternæ Pa-
tris, meritorum Jesu Christi, virtutis Spiritus sancti: & tota Catholica Ecclesia fulgore majestatis &
donorum Salvatoris collustratur: sic ut etiam in singulis Sanctis splendescat radius fidei, flamma cha-
ritatis, spei & Christianarum virtutum jubar. Vocavit enim Ecclesiam Dominus e tenebris in admi-
rabilem suam lucem, 1. Petr. 2. 9. Ac etiam cæteras professiones, Jurisconsultorum dico, tanquam ju-
stitiæ & prudentiæ civilis laudatissimorum testium: & Medicorum, quibus Philosophos adjungo vel-
ut naturæ functionum & benedictionum Dei, quibus nobis ad vitam tuendam opus est, bonæ fidei
administorum: Religio Christiana eo nomine magnopere commendat, quod boni publici causa di- B
vinitus patefactus, illustrataque, usibus hominum servire, modisque omnibus esse necessariis per-
spicue testatur.

4. Scribit autem Plinius, Opali magnitudinem nucem avellanam æquare, ac narrat Nonium sena-
torem causa Opali quem Triumvir Antonius ambitiose desiderabat, proscriptum fuisse: ac fugien-
tem, hunc e fortunis suis omnibus annulum abstulisse secum, quem certum est festertis viginti mil-
ibus fuisse æstimatum. Reprehendit autem & Antonii feritatem luxuriamque, & Nonii illius contu-
maciam proscriptionem suam amantis. Sed Religionis Catholica altitudo, profunditas, latitudo,
pretium, usus, usque adeo est inæstimabilis, ut non terrenis tantum opibus, sed etiam vitæ, quæ nihil
charius est, totique huic mundo anteponi debeat: sicut docet Parabola de Margarita, divenditis o-
mnibus quæ habemus, nobis emenda, Matth. 13. 46. Et præceptum Christi de promulgatione Evan-
gелиi, Matth. 10. 27.

5. Indii adulterant Opalum, indiscreta similitudine: sed ejus experimentum est in Sole, ut ait Pli-
nius, cujus hæc verba sunt: Vitia Opali, si color in florem herbæ, quæ Heliotropium vocatur exeat, C
aut crystallum, aut grandinem si sal interveniat aut scabricia, aut cuncta oculis occurstantia: nullus-
que magis India similitudine indiscreta vitro adulterat. Experimentum in Sole tantum. Falsis enim
contra radios libratis digitos à pollice, unus atque idem translucet color in se consumptus. Veri ful-
gor subinde variat, & plus huc illucque spargit, & fulgor lucis in digitos funditur. Religionis autem
Catholica & Orthodoxa, & sinceritas impermixta manet: vitia nulla in se ipsa habet, ac proinde nec
sentit: nullæ etiam sibi misceri sustinet: vitreis hominum commentis ne fucus vere religionis homi-
nibus fieri possit, præstat, & ad justitiæ Solem, qui est Jesus Christus, sese explorari vult: ac adulteri-
narum Religionum vanitatem, turpitudinemque reteggit, quando eas non esse secundum Christum
lucem meridiana clarius ostendit.

RENOVATIO *prospens.*

Solent in Italia, more sane laudabili instituta eruditorum hominum Collegia, quæ illi veterum
imitatione Academiæ, & se Academicos nominant, in locis publicis in quibus convenire, & se in
studiis rebusque honestis ac liberalibus exercere consueverunt, affigere depicta symbola, quæ illi
præfas vocant: Quæ si nomen Collegii & professionem rite exprimant, censentur esse lectissima. D
Exempla quamplurima cum jam recensent, tum Scipio Bargaglius Senensis de novo Romæ instituto
ejusmodi Academicorum, qui se *Renovatos* nuncupabant, Collegio, hoc, quod proponimus, in quo
serpentes e latebris prodeuntes ad solem apparent, commemorat. Significare autem illo procul du-
bio voluerunt, non secus ac serpentes hieme sub terra in squalore & tenebris latent, vere autem novo
Soli calore protrahuntur: Ita se quoque temporis iniquitate pressos delituisse, sed mox meliore spi-
rante fortuna, & favore Mæcenatum recreatos, ac veluti renovatos, coivisse in publicam Academiæ
societatem, in qua illustres ingenii & doctrinæ suæ fructus cunctis ostensuri essent. Poterit autem in
univers.

A universum usurpari ab iis, quibus post tristiorem fortunam serena lux affulserit. Nam ut ait Pindarus in Pythiis,

ἄλλοι' ἀλλοίαι προαὶ ὑψηλοῦν ἀνέμων
Alias alii (sunt) status sublimiter volantium ventorum.

Quo omnino Horatii illa 10. Od. lib. 2. sunt referenda:

Informes hyemes reducit, Jupiter idem summovet, &c,

Et Theocriti illa Idyll. 4.

Θαροσὲν γῆν, Φίλιε βδ' ἦε. τὰ χ' αὐροῖον ἔσσει' ἀμεινον.
 Ἐλπιδες ἐν ζωοῖσιν, ἀνέλπστοι δ' Ἰανόντις.

Quæ nos ita vertere conati sumus:

*Fidere, Bate, decet, non si nunc est malè, erit eras.
 Spes vivis tantum, non est spes ulla sepulcris.*

Nunc pluit: aſt caelo nunc fulget Jupiter alto

B Refer item huc trita illa: Post nubila Phæbus, Et,

Grata superveniet, quæ non sperabitur horn.

Denique poetæ nostri Distichon,

*Vere novo latebris serpens prorepat operis:
 Gloria sic artes ad loca summa vehit.*

RESIPISCENTIA frugifera.

R Adii Pastinacæ tam exquisita virulentia est, ut etiam à corpore reliquo piscis avulsus, tamen noceat, & ejus contactu herbar, arbores, & saxa exarescant; Hoc igitur Telegonum Ulyſſis filium à Circe donatum, eoq; hastili suo præfixo, patrem, sed insciter interfecisse canit Oppian. & meminit Parthenius ἐν ἔργων κῶϊς. Qua etiam de re B. Ambros. 5. Hexæ. cap. 10. Quid, inquit, loquar, turturis (pastinacam intelligit) aculeum, & hoc mortuæ? Sicut enim viperæ os si quis calcaverit recens, nocere perhibetur, & immedicabile vulnus serpere: ita etiam turtur aculeo suo mortua amplius quàm viva periculi afferre memoratur. Hæc quamvis ita sint, reliquum tamen pastinacæ corpus salubre nutrimentum præbere, & jucundi cibi esse constat, adeo ut etiam Galenus inter boni succi alimenta referat, cum caro ejus mollis sit, & facilis concoctionis. Convenit in illos, qui nocendi facultate & viribus instructi, iidem tamen juvare etiam & bene de Rep. mereri possunt. Quo Plauti illud referri queat in Bach. *Nemo frugi esse potest homo, nisi qui & bene & malè facere norit.* Et Adag. *Qui nocere potest, & idem prodesse.* Sed rectius convenit in illos, qui vitiorum malitiæq; aculeis reſectis, & abjectis, salutare in Rep. ornamentum in posterum honestis & laudabilibus virtutis actionibus esse annuntur. Nam ut Seneca pulchrè dixit:

Sera numquam est ad bonos mores via.

Sic Phædo ex Iupanari, Socratis, Polemon ex Bacchi Schola, Xenocratis beneficio in Academiam perducti Philosophi facti sunt. Sic Gelonem ex Plutarcho scimus & Hieronem & Pissistratum, cum malis artibus, tyrannidem occupassent, moderatos tamen postea & Reipubl. salutares fuisse principes.

D RESIPISCENTIA vera.

D Octissimus Physiologus & polyhistor, ex pluribus auctoribus, qui de Aucupio aliquid litteris mandarunt, tradit quo pacto Accipitres ad radios solares vita pennarum, veteribus abjectis, & quasi rejuvenescere solent: docetque simul quæ applicari debeant, ut hoc defluviu acceleretur, & eo celerius novæ renascantur. Quo indicatur, alicujus in flagitiis viventis propositum laudabile in mutando eo genere vite in meliorem statum. Idque imprimis piis Christiana *μετένοια* sese ad Deum convertentibus convenit, qui nihil aliud cogitant, nec in votis magis habent, quam depositis omnis improbitatis & humanæ depravationis sordibus, in vera innocentia & pietate secundum divinam voluntatem & mandata ipsius vivere, ac secundum S. Paulum ad Corinthios veterem hominem

hominem exuere, novumque induere, qui desideria carnis vincat, & semper τὰ ἐπιπράγνια sapiat. Atque A
ita quoque nonnulli Doctores sacrarum litterarum dicunt Jobi cap. 39. interpretantur, ubi ait: Num-
quid per sapientiam tuam plumefcet accipiter, expandens alas suas ad Austrum? quamvis in Græco
textu legatur, ἐκ τῆς ἰσχυροῦς ἢ οἷος ἰσχυρῆς ἰσχυρῆς, id est, Numquid per intelligentiam tuam volu accipi-
ter? Sed inter alia plura sanctorum Patrum hujus argumenti præclara dicta, placuit admodum eru-
ditum & grave carmen B. Nazianzeni hic adscribere,

σέννα ζε σταυρὸν ὡς πτεροῦ παρὰ βροχίων,
ψυχῶν πηγώσας τὸ λόγῳ τῶν πτερίων.

μηδὲν φοβερὸν, ἀλλὰ πᾶν εἶδος βλάσ-
βισ ματαίων καὶ κακῶν τῶν ἐνθάδου.

Quos versus ita reddidit vir doctissimus, totidem senariis,

Sic te pami, ut se mens cito ad caelestia
Alata libret vi rationis optima,

Superfluum nihil te aggrevet. Fallis procul
Inanis vita hujus ac molestia.

His poetae nostri Distichon adjungimus.

Exuviis vitii abjectis, decus indue recti,
Ad Solem ut plumas renovat accipiter.

RESURRECTIO Carnis.

FRumentorum & leguminum semina ac grana in terram projecta, illique quasi concredita certo
tempore renascuntur, atque multiplices fructus producunt. Sic nostra etiam corpora, quamvis
jam mortua, ac terrestri sepulturae destinata, in die tamen ultima resurgent: priorum quidem ad vitam,
impiorum vero ad judicium. Quae similitudine S. Paulus quoque uti voluit, 1. Corinth. 15. ubi ait, semina-
tur corpus in corruptione, & surget in incorruptione. Quem locum D. Ambrosius explicans præclare
hæc subjicit: Si ergo gramen seminatur, ut Dei nutu quodammodo elementorum ministerio vesti-
tum resurgat, multa secum habens incrementa utilitatis humanæ: cur non credibile sit, Dei virtute
mortuum posse resurgere, meliore tamen reddita substantia, non numero multiplicatum? Et D. Chry-
sostomus in homil. De resurrectione, idem tradit. Etenim semina ait, nisi prius moriantur & putrescant ac
corrumpantur, non pariunt aristam. Sicut igitur qui videt ibi gramen quod corrumpitur & dissolvit-
tur, non dubitat de resurrectione, sed certissimam demonstrationem usurpat (nam si ita maneret, & C
non corrumpetur vel dissolveretur, certum quod numquam resurgeret) sic cogita & in corpore
tuo; cum vides corruptionem, tunc potissimum de resurrectione philosophare. Quid quod Salva-
tor ipse ad hanc considerationem nos revocat? Sic enim ait, Joann. 12. Amen amen dico vobis, nisi
granum frumenti in terram delapsum fuerit, ipsum solum manet. Si vero mortuum fuerit, copiosum
fructum fert, &c.

Securè moritur qui seipsum morte renasci:
Non ea mors dicitur, sed nova vita potest.

REX bonus & potens.

Hilstrix, vulgo porcus spinosus, Suidæ ἀκανθόχορος, est genere Erinaceorum est, sed multo lon-
gioribus & acutioribus aculeis armatus, atque iis quidem (ut Plinius loquitur) cum cutim inten-
dit missilibus: unde non solum pungit illis & fauciat ora canum, sed longius quoque in eos ejacula-
tur. Hieroglyphicon est potentis & boni Regis qui cominus & eminus suos tuetur, novitque D

Parcere subjeclis & debellare superbor.

Et ut sapienter notat hoc Distichon,

Cominus ut pugnat jaculis, atque eminus hilstrix,
Rex bonus esto armis consiliisque potens.

Apud Claudianum extat integrum poema de hiltrice, ex quo sequentes versus collecti sunt.

Ecce brevis propriis munstru bestia telis,

Quod si omnis nostra paulatim industria vite

Externam nec quarit opem, fert omnia secum,

Fluxit ab exemplis, quicquid procul appetit hostis.

Se pharetra sese jaculo, sese utitur arcu.

Hinc reor esse inventum.

Unum animal cunctas bellorum possidet artes.

Delc-

A Defectus est hoc hieroglyphico Ludovicus XI. rex Gallia, qui eo aurea moneta impresso ostendere voluit, arma ipsi talia esse in promptu, quibus prope & procul hostes petere posset.

Cui male si palpere, recalcitrat undique tutus.

De viro sapiente, & qui bona conscientia fretus, suaque virtute, vel potius Dei auxilio se involvens, & secum omnia sua portans, idem hieroglyphicon commode usurpatur, quemadmodum pluribus locis de sapiente Stoico loquitur Seneca, nos de Christiano homine intelligimus.

REX *Sapiens.*

Delphinum anchora circumplicatum, ad demonstrandam salutarem illam in rebus maturitatem, quae inter nimiam celeritatem & tarditatem media est, pro insigni fuisse cum Augusto, Titoque Imp. tum superiori saculo Aldo Manutio celeberrimo Typographo, res, scilicet, omnibus est notissima: & aureum quidem plane illud, & βασιλικόν, τὸ αὐτὸς βασιλεύς, *Regina lente*, luculenter & copiose enarrat Paræmiographus. Nostrium hoc ex Alciato desumptum est diverso significato.

B Tradit enim Delphinum *mare magnum turbantibus aequa ventis*, ut Lucretius loquitur: cum a navis anchora jacitur, eam singulari erga homines pietate completi, & quasi humano quodam instinctu, ut eo tutius infigatur, dirigere. Nam peculiarem hanc Delphinis proprietatem inesse, ut tempestates veluti prænunciant, alibi retulimus. Anchora autem stabilitatem & securitatem: Delphinus Φιλανθρωπίας, & incolumitatis simulachrum hieroglyphice exprimit, ut videre est apud Pierium. Talis profecto est Rex bonus & prudens, qui non tantum prævidet imminentem Reip. motum, sed tumultu etiam exorto ita dirigit consiliorum suorum anchoram, ut tuto possit consistere curae suae & tutelae demandatus populus. Nam ut vere Am. Marcellin. dixit: Imperium cura est salutis alienae. Inter alia autem memorabile Cyri dictum refert Xenoph. παιδ. viii. ὁ βασιλεὺς ἕργα εἶναι νομῆως ἀγαθῶν & βασιλέως ἀγαθῶν, *Boni pastoris & Regis bona opera esse consimilia*; ubi leguntur plura in eandem sententiam sicut apud Aristotelem quoque, Cicero in Off. & de Repub. tum variis in hieroglyphicis dictum est. Regia vox hæc est ad obediētes subditos;

Auspiciis nostris tutos vos litore sistam,

Stabit & in portu vestra carina suo.

C Quæ de Regum Rege & de Dei populo vere dici possunt.

Quatuor genera hirundinum habentur, quorum primum domesticum, passim notum, alterum rusticum sive agreste, quod ab imo ventre albeat. Tertium riparium, minimè omnium, quæ hirundines falcularum quoque dicuntur, & ripas excavant, inque illis nidificant. Quartum est Apodum, quæ & marina & κυψέλλα, vocantur nec utuntur pedibus, quamvis non plane illis destituantur. Commendat autem industriam hirundinis Aristoteles libro nono de histor. Anim. cap. 7. his verbis: Omnino ratio brutorum magnam refert vitæ humanæ similitudinem, magisque in minore genere quam majore videris intelligentiæ rationem, quod primum in avium genere hirundo in effingendo & constituendo nido existit. Quo in loco plura de artificiosa hujus constructione commemorat, quæ postea à Plinio, Plutarcho, Aliano, & aliis quoque sunt exposita. Ac addit ibidem Aristoteles: In nutrienda prole mira tam mas quam femina aequitate laborat. Impartit pullis singulis cibum observans consuetudine quadam, ne qui acceperit, bis accipiat. Plinius similiter ait (cujus & Oppianus meminisse) in defectu summa aequitate alternare cibum, & Alianus libro 3. cap. 26. Justitiam servare adversus suos filios refert. Quare Horapollō scribit esse apud Ægyptios symbolum parentum omnes suas facultates & opes filiis suis destinantes. Estque similiter icon boni & justī Principis, qui singulari aequitate & justitia suos subditos regit, illisque necessaria suppe ditat. Quapropter Robertus Rex Neapolitanus, passim in illis conclavibus, quibus ipse utebatur, hanc picturam appingi curavit. Idque Phocylidis quoque versus monet.

μὴ γὰρ πᾶσι νέμεν, ἰσὲς τῆς δ' ἐν πᾶσιν ἀρίστη, id est,

Partem scilicet suam cunctis tribue: aequalitas sane in omnibus rebus optima.

De justitia autem tam commutativa quam distributiva (ut in scholis loquuntur) extant Ethic. Nicomach. luculentæ disputationes.

RIXA, inutilis & noxia.

ESaias Propketis Judæis profanam mentem excutere cupiens, c. 45. 9. clamat, Vt litiganti cum factore suo: testa cum testis terræ, sub. litiget, aut rixetur, q. d. homini cum homine sit iugum, similis similem increpet, si opus est, responset creaturæ creatura: non autem creatori & Deo suo omnipotenti. Si quis celebris & clarus ignobili atque obscuro dicat, Litiga cum tui similibus, testa cum testis terræ, aut si vir in civitate primarius dicat plebejo; Nulla mihi res tecum; testa terreas testas aggrediatur, quantum libuerit, superiorem timeat. Argumentum illud tractat sanctus Apostolus in epistola ad Romanos, cap. 9. & alio symbolo sacro ab arbore excisa, desumpto, cap. 11. Præterea Jobi cum amicis collationes & Dei omnipotentis reprehensio paterna, qua Jobi ad se revocari consoletur & erigit, in eo versantur, ut à rixa, lite, disputatione inutili & noxia præsertim cum Dominorum Domino, semper abstineamus.

SANCTI.

Plinius de Beryllis & Chrysoberyllis disserens meminit. Chrysoprasi, porri succum referentis: & paulum declinantes à Topazio in aurum. Chrysoprasmus, inquit D. Hieronymus, viridis coloris & aureæ mixturæ, sive (ut alii asserunt) purpurei coloris, cum guttis aureis. Sancti in quibus virent spes, fides, charitas, sunt homines aurei, si cum aliis conferantur: ac purpureus ille Christi sanguis, quo abluti sunt, efficit ut donis & operibus sanctificationis, quasi quibusdam auri guttis, coram Deo exornati appareant.

SANCTORUM virtutes.

PRata florida varios & onnis generis flores exhibent. Divina Scriptura gestorum virtutes nobis demonstrat; non ut illorum florum fragrantia brevi tempore fruamur: sed ut perpetuam inde utilitatem recipiamus, & eas in sinu mentis reponamus, ut per omnia secula, si lubet, eorum suaveolentia frui possimus. D. Chrysost. homil. 43. in Genes.

SANGVIS.

AGypsi sanguinem significare volentes accipitrem pingunt. Horapollo lib. 1. c. quia hoc animal, inquit, sanguinem non aquam bibit.

SAPIENS.

Aureis Punctis Sapphirus collucet: cerulei sunt & Sapphiri raroque cum purpura, inquit Plinius, lib. 37. cap. 9. ubi vide notas Dalechampii de Sapphiris variis, eorumdemque coloribus. Imago est hominis auro sapientiæ radiantis, superna curantis & quærentis, non terrestria. Recte enim Hieronymus, Aerei coloris, ait, est Sapphirus. Et quia præcedentes multos, atque ad superna tendentes, per cœlestem conversationem videntur vincere, narrantur Sapphiro pulchriores extitisse Nazaræi, Thren. 4.

Hesperidum Alcides victor fert aurea mala, & hieroglyphicon nobis est viri fortis modesti, vere potentis, id est, sapientis, quem Boetius lib. 2. Symb. 55. Epigrammate nobilitavit.

Quæ statuo insignis clava, nemique Leonis

Exuviis, leva quæ tria mala tenet?

Magnanimi Alcida vera & sapientis imago est,

Aurea qui victo poma dæcone tulit.

Nempe draco in nobis nihil est, nisi animus cupido.

Phocylides Gallicus, Vidus faber, in sapientibus tetraſichis iram, gulam, luxuriam conjungit. Boetius ventris amore duas postremas intelligere videtur, quæ avaritiam adjungit. Sed Phocylidem nostrum etiam audiamus numeris Latinis Gallicos experimentibus canentem,

Quisquis cluere studet fortem virum,

Iram demare discat, & ventrem prius;

Extincta hac triplex illicet extat honos.

Comprimitur furor ira, & habendi sacra libido

Interit, & ventris desidiosus amor.

Fortem animum exuvia signant, clava illa potentem,

Qui domitium victor sensibus imperitat.

Et igneum illud nostro adharens pectori

Quod stabrum alime erroris atque ignavia.

SAP.

SAPIENS fert omnia secum.

A Pervulgata est Biantis (quidam Stilponi Megarensi ascribunt) sententia cujus cum patriam Priene cepisset hostis, caterique ita fugerent, ut multa de suis rebus simul asportarent, ipse admonitus a quodam ut idem faceret. Ego vero, inquit, facio: *Nam omnia mea mecum porto*. De Simonide etiam Poeta similis est apud Phædrum August. fabula 79. lib. 4. qui ex naufragio nihil a sumens rationem hanc reddidit, *Mecum mea sunt cuncta*, cum quidem cateri rerum arreptarum onere gravati vel perisissent in mari, vel in prædones incidissent: ipse vero sua arte statim divitias acquisivisset. Aristippus quoque ex simili in fortunio elapsus, & ob doctrinam benigne susceptus, comites navigationis adhortandos, cives suos rogavit, tales ut sibi opes pararent, quæ enatarent simul cum naufragis. Ex his nobilis femina Fulvia Spanocchia hoc hieroglyphicon erudite comentata est, ut pingeret Cochleam domiportam, quæ penates suos & omnem substantiam circumfert, nec ullo alio indiget diversorio cum Biantis dicto; *Omnia mea mecum*. Alia inscriptio eodem sensu ex Claudiano assumitur, *fert omnia secum*. Pertinetq; ad hieroglyphici illustrationem Plauti illud: *Virtus omnia in se habet: omnia adsunt bona, quem penes est virtus*. Cætera enim humana fortunæ sunt ludibria: Virtus & doctrina de ipsa fortuna triumphant. Hinc pulchre D. Basiliius: *μόνη ἡ κτημάτων ἡ ἀρετὴ ἀναφαιρέτων, ἡ ζωὴν πλάσσει πάντα ὀφθαλμοῦ; Solo omnium possessionum virtus homini auferri nequit, & superstiti & extinctori commovetur*. Nam ut vetus dictum habet: *ὁ σοφὸς ἐν αὐτῷ ἀεὶ φέρεται τὴν σοφίαν*. Quod Phædrus sic enunciavit: *Homo doctus in se semper divitias habet*. Cum quo Carneadis etiam simile congruit in libro Telefiaco, ut apud Fulgentium legitur:

*πῶς τὴν αἰδέσθην φέρωντ ὁ καλῶναι.
Omnia fortuna in sensu habitat sapientis.*

Distichon etiam poetæ neoterici,

*O felix, secum sua quicumque omnia portat,
Fortuna vivens liber ab arbitrio.*

Felix ille vero verusq; sapiens pingitur ab Apostolo, paucis lineis i. ad Tim. 6. v. 6. *ἡ εὐεχόμενος ἡ ἐπιθυμία αὐτῆς. Est questus magnus pietas cum animo sua sorte contento*. Esto igitur pia

C sufficientia sapientis viri hieroglyphicon & sacrum symbolum.

SAPIENTIA aeterna.

Plutarcho refert Isidem de se dixisse, sicut legebatur in templi pavimento huic Deæ ab Ægyptiis constructo; Ego sum, quicquid fuit, est, & erit: nec meum peplum retexit quisquam mortalium. Et hæc quidem libro de Iside & Osiride. Alio autem tractatu de inscriptione EI, quamvis nihil tale cogitat, detegit fraudes spiritus mendacis, qui superbe admodum superstitionis ad Delphicum oraculum accedentibus; illudebat hac vocula, quæ duo varia significat: nempe vel adverbium dubitantis, *Si*, vel verbum *Es*, ut sibi nomen & honorem divinum usurparet: aut ambiguus oraculis deludere miseris Ethnicos. Qui verum Deum salutat & compellat, vere dicit *Si, Tu es*: quod de nulla creatura dici potest. Quum vero Isidis dictum ex templi pavimento collectum expenditur, ad Dei sapientiam æternam referri debet: & nonnulli existimant Ægyptios sacerdotes ab Hebræis multum decidisse pietatis arcana mysteriis, quæ suis figmentis postea fugarunt, Dei veritatem in injustitia detinentes. Interea non probamus conjecturas eorum, qui Isis volunt significare *Es, eis, eis* duplicato. Quamvis enim Plutarcho, Græcus scriptor, plausibilia multa protulerit de Ægyptiorum & Græcorum commentis etiam expetimus originem. Nec diffitemur Græcorum sapientissimos multa ab Ægyptiis accepisse, sed quæ postea suo more tamquam inter suos patres nata, suæ Gentis propria, & velut in Græciæ solo nata somniarent. Ægyptii sacerdotes audierant ab Israelitis, futurum ut ex Isi seu Iſa, i. muliere aut virgine filius nasceretur generis humani redemptor. Hanc virginem deinde variis superstitionum velis obtegentes mira confinxerunt, quorum nonnulla Plutarcho, ut potest, explicat. Sed Goropium Hermathenæ lib. 5. de Iside post Liliū Gyraldum apertius differentem audiamus. Isis nihil aliud est quam Verbum Dei, ea ratione consideratum, qua Deus de Deo, verum unum de vero uno, verum ens de vero ente: quod quid aliud est, quam Opificis sapientia, per quam ex

Patre

Patre omnia creantur: quæ præter cætera quam plurima nomina, propter quod *Myrionyma* quoque vocatur, hoc etiam nomen habet quo geminus *εἰς* continetur. Quod Sum verbum Deo conveniat, inplemet Mosis declaravit: quod si geminetur, non aliud significatur, quam verus Deus de vero Deo: ita ut *εἰς εἰς* dicatur de Dei *λογος* seu Verbo, cuius potentia sapientiæque omne esse ex Patre accipiunt omnia creata: cuius Sapientiæ peplum nemo revelavit, quia caput ejus obscuro, caliginosoque, in visio mortalibus, abyflo occultatur. Hujus quidem numen unicum est, & apud omnes orbis incolas in summa veneratione, sed (ut Apulejus inquit) multiformi specie, ritu vario nomine multijugo. Hanc invidis modis sub ingenti nominum diversitate latitantem, Salomon Sapientiam vocavit: D. Paulus luce clarius sententiam dicens, Christum Dei virtutem & sapientiam pronunciauit. Audiamus igitur ipsam Sapientiam de se Salomonis ore prædicantem, Prov. 8. cap. ut tandem videamus, quæ sit lris Ægyptiorum. Dominus possedit me, inquit, in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret à principio. Ab æterno ordinata sum, & ex antiquis, antequam terra fieret. Nondum erant abyssi, & ego jam concepta eram, necdum fontes aquarum eruperant, &c. quæ declarant omnia à Patre per Sapientiam æternam creata & certa lege, tempore constituto, fuisse disposita. Unde colligas necessaria conclusionem, hanc eandem cum filio esse, quem patris virtutem & sapientiam vocat D. Paulus, plenum gratiæ divinæ dolium. Geminatis certe in nomine *Isis*, essentia æctus, secundam personam sive hypostasin indicat, cui totum mundi visibilis & invisibilis opificium debetur quod lris sibi à suo pavimento adscribit. Hæc Goropius, qui variis locis multa de *Iside* & *Osiride*, illa Ægyptiorum sapientia, in medium profert, quæ amplius excutere non libet.

SAPIENTIA præditus.

Gubernator in navi, magistratus in civitate, Imperator in exercitu, anima in corpore mens in anima: & sapiens primus inter homines. *Philo Jud. lib. de Abmb.*

In horreum fruges comportantur, res honestæ in sapientis animam. *Idem lib. 2. Allegor. legi.*

Ex templi janua aperta pulcherrima simulacra perspiciuntur: ex ore sapientis anima apparent imagines. *Socrates apud Stob. ferm. de virtute.*

Pumilio etiam in montis vertice pusillus, colossus in fundo putei magnus est: & sapiens in quacunque fortuna suis bonis sublimis est, stultus autem in summo rerum splendore humilis. *Plutarchus in Moral.*

Mundus undique teres ac rotundus sibi constat: & sapiens nihil extra se querit seipso contentus. *Plinius lib. 2. cap. 2.*

Halcyones etiam media hyeme mare tranquillum præstant, non sibi solum, sed aliis quoque: Sapiens rebus turbatissimis, non solum tuetur animi tranquillitatem, sed etiam alios concitatos componit & sedat. *Idem lib. 10. cap. 23.*

In Culice non minus admiranda naturæ vis est, quam in elephante. Sapiens in maximis pariter ac minimis negotiis magnum virum ostendit. *Lib. 11. cap. 2.*

Animantia quædam etiam corporis partes amputant, ob quæ periclitari se sciunt: & sapientis est aliquando facultatum jactura vitæ consulere. *Lib. 36. cap. 16.*

Rhododendri frondes jumentis, capris, ovibus, venenum, homini contra serpentem venena remedium: quod stultis perniciem, adfert, ut adversitas rerum copia, scientia, sapiens vertit in suum bonum. *Lib. 16. cap. 21.*

Ingentes obelisci magno quidem negotio statuuntur & collocantur, ob immensum molis pondus, sed collocati semel infinitis durant seculis. Arduum est, virtutis aut sapientiæ parare famam: sed parata numquam intermoritur.

SAPIENTIS vox semper eadem.

Turtur secundum Isidorum & alios, à vocis sono ita vocatur. Græcis est *τρυγών* à *τρυγών*, ut vult Eustathius & Varinus, cum quoque *στέρν* dicatur: quod utrumque est gemere. Unde Virgilius in Bucolicis,

Nec gemere aerea cessabit turtur ab ulmo.

Soleat

A Solent autem eundem sonum in cantu & gemitu usurpare, sive larti sive tristes esse videantur. Idem factitant illi, qui in fortuna tam secunda quam adversa rerum humanarum vicissitudines æquabili quasi harmonia ferunt. Cujus rarum exemplum nobis proponitur in Socrate de quo Cicero Tuscul. Quæst. lib. 3. hæc memoriæ prodidit. Hic est ille vultus semper idem, quem dicitur Xantippe prædicare solita in viro suo Socrate fuisse, eodem vultu semper se vidisse eundem illum domo & reverentem. Idemq; i. lib. Offic. inquit: Præclara res est æquabilitas in omni vita, & idem semper vultus, eademque frons, ut de Socrate, idemq; de Lælio accepimus. Quod Horatius quoque monet lib. 2. carm. in illa præclara ode 2. ad Q. Delium,

*Æquam momento rebus in arduis
Servare mentem, non secus in bonis
Ab insolenti temperatam
Lætitiam, moriture Deli.*

B An vero facilius sit res secundas aut adversas eodem modo & animi æquabilitate ferre, ambigitur, & disputant de eo Philosophi, quemadmodum apud Aristot. in Ethicis, Senecam, & alios videre possumus: quæ omnia colligens satis verbose tractat Petrarca, in præfatione librorum de Remediis utriusq; fortunæ, ubi tam præcepta quam exempla admodum utilia non pauca proponuntur. Extat quoque de eadem re disputatio apud Muretum variarum lectionum lib. 5. c. 15.

*Fortis in adversis, timidus sed vive secundis,
Ne te hæc extollant, illave dejiciant.*

SAPIENTIS labor.

Plato lib. 6. de legib. ait, *δὲ τὸ καλὸν ὁρῆν ἔδδεν βλάπτει*, id est, *Bis pulchrum & laudabile dicere nihil nocet*. Quare etsi hoc hieroglyphicon alibi exposuimus, hoc loco tamen diversa quidem explanatione propter illius elegantiam repetere placuit. Varro lib. 4. de Re rustica naturam apii plurimum artis ac ingenii tribuisse scribit, ut quæ minime sit malefica, & quod nullius opus vellicans faciat deterior. Nam neutiquam floribus insidendo officit aut impedit quominus plenum fructum afferant. De quo Aristoteles lib. 11. c. 8. adhuc multo prolixius agit, nec non Plinius, ipsius hac in parte copiosus interpres. Rectissime autem ab illis usurpari poterit, quorum omnium actionum & universæ vitæ finis eo spectat, ut sine ulla injuria & damno semper quam pluribus possint inservire, ne ulli quicquam mali inferre: secundum præclaram sententiam cujusdam distichi neoterici poeta,

*Hic scopus unus erit, cunctis prodesse, nocere
Nemini amare bonos, ac tolerare malos.*

Est autem innocentia, secundum Ciceronem, puritas animi, omnem injuriæ illationem abhorrens, quam in Tusculanis Quæstionibus *ἀβλαπτεία*, id est, affectionem animi quæ nemini noceat, nominare solitus est. Apud alios adjecta est Græca inscriptio, *ἄφ' ἑκάστου τὰ χρήσιμα*, id est, *UNO QUOQUE UTILIA*. Quemadmodum enim apicula in florido prato ad quosvis flores advolat, atque ex illis solum ea, quæ sibi utilia sunt, carpit & inde aufert, sic nos quoque relictis aliis superfluis, vel etiam detrimentosis studiis, ad ea tantum animum applicare debemus, quæ aliquid utilitatis ac doctrinæ bonæ ac salutaris afferre possint. Habent igitur cordati, sapientes, eruditi viri tabellam hieroglyphicam sibi convenientem in apicula, quæ sine injuria colligit quæ hominibus grata, utilia esse possint, & ut necessaria juvant: juxta distichon,

*Quæ multa profunt sapiens fert, colligit, auget,
Ut varios flores sedula libat apis.*

Iisdem vero frequenter occurrit Lucretii dictum circa lib. 3. de natura rerum initium:

*Floriferis ut apes in vallibus omnia limant:
Omnia nos itidem depascimur aurea dista,
Aurea perpetua semper dignissima vita.*

SAPIENTIÆ vis.

DE Monocerote dicturi, authorum veterum & recentium proferemus testimonia, deinde ad reliqua pergemus. Cæsar, Comment. lib. 6. animal. quoddam pingit observatu dignum, Bos (inquit)

Bb

quit)

quit) cervi figura, cujus à media fronte inter aures unum cornu exiit excelsum, magisque directum
 iis, quæ nobis nota sunt cornibus. Ab ejus summo, sicut palmæ, rami late diffunduntur, eadem est fe-
 minæ marisq; natura, eadem forma magnitudoque cornuum. Marcus de Nizza, in novæ Hispaniæ
 itinero, ferunt, inquit, vaccæ magnitudine ibi reperiri animal, cujus corium & villi hircino persi-
 miles sint, crassitudine digitali. Est autem illi in fronte cornu ad pectus retrorsum, ac deinde in re-
 ctam cuspidem se vertit; tantaq; vis in eo est, ut quæq; obvia penetret aut confringat. Plinius lib. 8.
 c. 21. Monocerotem fingit asperrimam feram, reliquo corpore equo persimilem, capite cervo, pedi-
 bus elephanto, cauda apro, mugitu gravi, uno cornu nigro, media fronte, cubitorum duum emi-
 nente: hanc feram vivam negant capi. Alianus hist. animal. lib. 16. c. 20. Monoceros in India qui-
 busdam montibus inaccessibleibus reperitur, ad confirmatæ ætatis equum magnitudine compara-
 tur, juba pilisq; fulvus, pedibus celer, digitis ut elephas indivisis. Apri caudam habet, at inter super-
 cilia cornu unum, idemq; nigrum, non leve, sed versuras quasdam naturales habens, quod desinit
 in acutissimum mucronem; omnibus aliis animalibus ad se accedentibus mansuetus, suo genere, si-
 ve maris, sive fœminæ, semper pugnat.

Paulus Jovius hist. lib. 18. de ortu Nili loquutus, paulo post sic habet: Monoceros animal, unicornem
 à nostris appellatum, pulli equini forma, colore cinereo, jubata cervice, hircini barba, bicubitali
 cornu armatam frontem præfert, quod levore candoreque eburneo, & pallidis distinctum spiris ad
 obtundenda hebetandaq; venena mirificam potestatem habere dicitur. Cornu enim immisso & per
 lymphas circumducto, fontes exiari perhibetur, ut salubriter bibat, si inde virulentæ bestię præ-
 potarint. Id vivo animali non detrahi, cum ullis insidiis intercepti nequeat. Cornu tamè sponte deci-
 sum in desertis reperiri, ut in cervis accidere videmus, qui & senectæ vitii renovante natura, vetus
 cornu exuunt, venantibusq; relinquunt. Hoc cornu regis impositum mensis toxica, si qua sint epu-
 lis indita, emisso statim admirabili sudore, convivis prodere narrat. Ex his vidimus bicubitales
 brachiali fere crassitudine; primum Venetiis, quod postea Solimano Turcarum imperatori Senatus
 dono misit: alterum pari prope magnitudine, sed præcisa cuspidem, argenteæ basi insertum, quod
 Clemens VII. Pontifex Massiliam profectus, pro insigni munere ad Franciscum regem Galliæ detu-
 lit. Caterum de vi tantæ dotis in hoc animante nihil plus affirmaverim, quam quod vulgata fama
 credentibus suadet; cum antiquorum auctorum nemo, præter Alianum, quidquam de hac Mono-
 cerotis admiranda potestate memoriæ prodiderit. Hæc P. Jovius.

Nicolaus de Comitibus Venetus in Itinerario venenatis rebus remedio cornu Monocerotis esse
 refert in Mangi Orientalis Indiæ provincia, Marcus Polus lib. 2. c. 43. apud Tartaros in regno Mien,
 in silvis Monocerotes repertos esse commemorat. Idem refert de regno Guzzerat, quod confine est
 Indico regno Mabarensum lib. 3. cap. 28. præcipue vero haberi in regno Basna Javæ majoris tra-
 dit lib. 3. cap. 12. frequentissimos autem esse in regno Lambri ejusdem insulæ meminit eodem lib. 3.
 cap. 15. Hos ita depingit. Monocerotes elephantis minores sunt, villos à bubalorum non dissimili,
 pedibus elephantinis, unico in fronte cornu armati, quo neminem umquam lædunt: est illis apri ca-
 put, semperq; in tertam pronum: in volutabro luti suum more delectantur. Ludovicus Barthe-
 ma, qui & ipse Orientalem Indiam omnem perlustravit, simul & Persidem, meminit Monocerotis: sed
 villos ejus subfusco colore esse tradit, cornu longitudinem tricubitalem habere affirmat: & cervi-
 num caput illi tribuit, nec non crura cervina, quorum posteriora admodum villosa: pedum ungula
 caprina, paululum in summa anteriore parte divisa: mite animal apparere, vidisseq; duos Monoco-
 rotos testatur in Arabia ex Ethiopia missos. Hæc ille, cap. 17. itinerarii. Julius Cæsar Scaliger, libro
 de subtilitate ad Cardanum, exercitatio. 205. Monocerotis cornu unum integrum Niceæ vidimus:
 alia alibi; subfulvum unum, unum subluteum, accedens maxime ad buxum, unum subpunicum:
 etiam habemus frustum candidum. Negat Vartomannus ferocem esse: contra quam vulgo ab aliis
 acceperamus.

Veteribus Romanis Monocerotes ignoti. Quod autem cornui hujus animalis tribuitur hæc vis &
 proprietates, quod contra pleriq; venena sit admodum efficax, viri docti hieroglyphicon & symbo-
 lum esse sapientiæ laudabilisq; doctrinæ, cujus vi & beneficio possumus in rebus dubiis ac periculo-
 sis

Affis constituti difficultates & remotas omnes, à virtutis & honestatis via avocantes remove, malaque à bonis segregare. Præterea sapientiæ vis hæc est, ut nihil inexploratum aggrediamur: sed, juxta veritatis præceptum omnia probemus, quod vero bonum est teneamus; venenata fugiamus, & pro vocationis nostræ ratione ac modulo in fugam coiciamus,

Moly herham describit Homerus Odyss. 10. (quem Plinius sequitur lib. 25. c. 4.) inventamq; tradit à Mercurio qui contra veneficia & magicas artes Ulyssi illam tradiderit, ut ea adversus fraudes & illecebras Circes, quæ ejus socios in varias belluarum species mutabat, sese muniret. Quæ omnia mythologice accipi debent. Facultates enim animi quædam conspirantes cum affectibus rationisq; obedientiam excutientes, & deinceps facile hinc inde exorbitantes, ad quævis vitia homines arripiunt, atque secundum Horatium,

Affigunt humo divine particulam aura:

unde propria forma exuti in diversas bestiarum figuras transmutari dicuntur. At contra Ulysses vir prudens, ac multarum rerum usu præditus, veræ rationis normam ante oculos habens, ac Moly sapientiæ, adversus monstra pravorum affectuum unicum amuletum præ se ferens, hæc facile omnia depellit, nec à statu suæ constantiæ se dimoveri ullis patitur illecebris.

Moly venena fugat, fraudem sapientia pellit:

Hanc pete, cum tot sint plurima monstra locis.

S A T A N.

Inter immaniissima crudelitatis exempla, quæ literarum monumentis consignata sunt istud haud postremum locum tenet, nempe cum protrahendi cruciatus causa verus homo cadaveri jungitur. Quo etiam crudelitatis genere Mezentium testatur his verbis Virgilius,

Mortua quinciam jungebant corpora vivis.

Ac proinde Clemens Alexandrinus, in adhor. ad Gent. calamitatē eam deplorans, in quam Satanas crudeli fraude Gentiles conjecerat, hoc videlicet ipsis persuadens, ut cultum atq; honorem uni Deo debitum ad res sensu carentes transferrent, his verbis utitur: Perversa bestia, inquit (de diabolo loquens) præstigiis quibusdam homines in servitutem redigit, atq; usque ad hunc diem affligit, eos, ut quidem mihi videtur barbarorū more excrucians: quorum tantam esse inhumanitatē ferunt, ut quos bello atque armis ceperint, cadaveribus jungant, quo una cum illis putrescant. Eodem enim modo perversus tyrannus ac draco, quotquot homines subigere potest, misero superstitionis vinculo confictos, ad lapides, ligna, ac simulacra vivos adducit, unaq; cum illis inhumat, quoadusq; una cum illis intereant. Habes lector similitudinē eam, quam scriptor gravissimus affert. Quam in hoc Octaviano amplificandam duxi, eam nimirum, non modo ad Gentilium simulacra accommodans, sed etiam ad ea omnia extendens, quæ fluxa & caduca sunt: quibus cum homo voluntatis nexu adstrictus est misere perit atque corrumpitur. Quemadmodum enim fieri nequit, ut quispiam picem tangat, quin ipsius manus inficiantur: eodem modo fieri non potest, ut qui præpostero affectu rebus vanis atque interitui obnoxii adhæret, non ipse quoq; evanescat & corrumpatur, atque, ut cum Propheta Joel loquar, in facibus suis computrescat. Unde etiam Paulus Rom. 1. de iis loquens, qui Dei veritatem in mendacium converterant, judicio hoc ipsis contigit ait, ut in cogitationibus suis evanuerint. Ex quo perspicuum est, quod quemadmodum Chamæleo rei cui sese adjungit colorem contrahit, sic etiam homo talis efficitur qualis est res ea, cui animum addicit. Si Deo adhæret, divinus efficitur. Si mundi vanitatibus vanitate ipsa vanior redditur. Ob eamq; causam agebat Paulus, 1. Cor. 6. Nescitis, quoniam qui adhæret meretrici, unus spiritus efficitur: qui autem adhæret Deo unus spiritus est?

2. Perpetuæ est hæc Satanæ consuetudo, ut primo peccata, quoad ejus fieri potest, extenuet, eoq; hominem adducat, ut ea tamquam levia, parvique momenti nihil curet: quod scilicet, ut est apud Marcum Eremitam, de lege spir. n. 96. In Com. Epist. ad Gal. hominem alioqui ad majora & graviora scelera trahi minime posse perspicuum habeat. Unde etiam hanc esse causam ait, quam obrem atrocioribus peccatis aditus ad nos pateat. quod in minoribus non eam quam par sit, correctionē adhibeamus. Qua quidem in re ad illud Scripturæ respicere videtur, Eccles. 19. Qui minima con-

temnit, paulatim decidet. Atque ut clarius istud ostendat, hac similitudine utitur. Quernadmodum in corporibus humanis, qui vulneribus suis medicinam adhibere negligunt, febres ac putredines atque adeo mortem quoque ipsam sibi accersunt: eodem modo in anima, si qui exigua peccata parvipendunt, majora invitant. Augustinus item de decem chord. c. 11, ut indicet plurimis levibus peccatis animam opprimi posse, similitudinem à pluviiis ducit quæ tametsi guttatim labantur, fluminatamen implent, ac domos subruunt. Quod idem etiam ait de arenâ granis, quæ tametsi minutissima similitudinem si plus æquo his navis oneretur, non est dubium quin confestim pestum itura sit. Quin Gregorius quoque Nazianz. in carmine adversus Diabolum, his verbis eum alloquitur:

Tu minimis primo vitis in pectore nostra

Influis, ac ve lut exiguis illaberis undis.

At simulatque tibi datus est locus, illico magnus

Irrumpis rapide que fluens latissimus amnis:

Donec ne chaos accipiat, batatrumq; profundam.

Quare non immerito Paulus nos admonet Ephes. 2. 4. ne locum diabolo demus & David Ps. 136. sub Babylonicorum filiorum typo, beatos eos pronunciat, qui primas Diaboli suggestiones atque consilia ad firmam petram, hoc est, Christum alliserint. Quo spectat id, quod ait Cyprianus, de jejuniis & tent. Christi Diaboli nimirum primis titillationibus obviandum esse, nec colubrum foveri debere, donec in serpentem formetur. Ac post eum Hieronymus, in c. 9. Eccl. Diabolum serpentem lubricum esse ait, cujus capiti, hoc est, primæ suggestioni nisi resistatur, non esse dubitandum, quin in penetrabile cordis furtim illabatur. Certissima porro ipsi resistendi ratio in hoc sita est, ut juxta Sapientis consilium. Prov. 4. cor nostrum omni custodia servemus, ac vel levissima quoque peccata horreamus, illud Hieronymi epist. ad Celant. memoria tenentes, qui nescire se ajebat, an peccatum ullum leve dici possit, cum non nisi per Dei contemptum admitatur. Quod quidem ita in animis nostris infixum esse debet, ut vel à levissimis quibusque cogitationibus, quibus animæ nostræ quoquomodo infici queant, abhorreamus. illud nimirum pro certo habentes, quod etiam si consensus ipsis negemus, non tamen fetoris aliquid nobis inhalare desinant, quemadmodum his verbis eleganter ostendit Cyprianus, De jejuniis & tent. Christi; Quamvis Diabolum ab ingressu mentis arceatur revitente consensu, aliquid tamen de spurcicia sua ibi evomens, abominationum horrore nauseare compellit. Sic, ut aliquid poeticum inseram, temulentus Cyclops, illiciti conjugii appetitor, licet à Pallade repellatur, in gremio tamen ejus Erichthonium fundit, & incorrupta Minerva, superest tamen deformis monstrum: nec omnino affectata scelera in memoria moriuntur.

3. Augustinus Serm. 197. de temp. dicit, Ante adventum Christi, solutus erat Diabolum: Christus veniens de eo fecit quod in Evangelio dicitur, Matth. 12. Nemo potest intrare in domum fortis, & raperé vasa ejus, nisi prius alligaverit fortem. Venit ergo Christus & alligavit diabolum. Sed dicit aliquis, si alligatus est, quare adhuc tantum prævalet? Verum est, fratres charissimi, quia multum prævalet: sed tepidis & negligentibus, & Deum in veritate non timentibus dominatur. Alligatus est tamquam innexus canis catenis, & neminem potest mordere, nisi eum, qui se illi mortifera securitate conjunxerit. Jam videte, fratres, quam stultus est homo ille, quem canis in catena positus mordet. Tu te illi per voluptates, & cupiditates seculi noli conjungere: & ille ad te non præsumet accedere. Latrare potest, sollicitare potest: mordere omnino non potest, nisi volentem. Non enim cogendo, sed suadendo nocet: nec extorquet à nobis consensum, sed petit. Ac rursus August. tract. 52. in Joann. hæc Joannis verba exponens, Nunc princeps hujus mundi ejicitur foras, ad hunc modum loquitur: Quid ergo? Jam neminem fidelium tentat? Imo vero tentare non cessat. Sed aliud est intrinsecus regnare, aliud forinsecus oppugnare. Nam & munitissimam civitatem aliquando hostis oppugnat, nec expugnat. Ac rursus alio loco: Qualescumque potest diabolus ad malum invitare, non potest trahere. Delectationem infert, non potestatem. Consilium ingerit, non conflictum.

4. Cur Diabolum tam infestum atque implacabile adversum nos bellum gerat, invidiam in causa esse tradit Scriptura. Invidia enim Diaboli, ut ait Sapiens, mors intravit in mundum. Nam, cum videret hominem, hoc est, naturam longe inferiorem, ad eum honorem evehi, unde ipsum superbia dejecerat, invidia confestim exarsit, ut Cyprianus de zelo, & Nazianzen. Carm. de subst. mente prælit. pulchre ostendunt. At vero præter invidiam alia quoque à nonnullis afferri causa solet: nimirum, horren-

A horrendum illud odium, quo in Deum flagrat. Hanc enim causam esse ait Basilius, homil. habita in lacy. cur nos ille odio infectetur, quod Deum acerbissime oderit. Hinc enim fit, ut quemadmodum perfidus quidam ac rebellis subditus, cum eam vim, easque opes non habeat, ut regem adoriri atque obruncare possit, in ipsius statum plerumque impetum facit eamque omni contumeliæ genere afficit: sic etiam Diabolus, cum Deo ipsi nihil detrimenti afferre queat, immane illud atque horrendum odium, quod in eum gerit, in nos, qui ad ipsius imaginem conditi sumus, effundit, & quia *μίσος* est, idcirco etiam *μισός* *ἔσται* est.

B 5. Qui divites fieri volunt, inquit Apostol. 1. Tim. 6. incidunt in tentationes, & in laqueum diaboli, &c. Quod etiam in honorum ac voluptatum cupiditate locum habet. Est enim hic triplex luniculus, quo diabolus stultorum animas, tam arcte constrictas tenet, ut nihil eorum quæ ad sempiternam salutem spectant exequi possint. Quam autem ratione huiusmodi laquei vitari possint, pulchre ostendit Psalmista, Psalm. 123. cum ait, Sicut passer erepta est anima nostra de laqueo venantium. Quibus nimirum verbis illud nobis indicatur, hanc demum rationem nobis patere, quæ diabolicas infidias vitemus, si à rebus omnibus terrenis animam abducamus, nosque totos ad cælestium rerum amorem ac studium convertamus, ut cum Apostolo Phil. 3. verè dicere possimus, Nostra conversatio in cælis est: ac rursum 1. Cor. 10. In carne ambulantes non secundum carnem militamus. Qua de re non alienum fuerit hic afferre, quod scribit Chrysostomus, homil. 8. epist. ad Rom. Serpentis formam, inquit gerit diabolus: deorsum trahitur, ab inferiori loco depugnat, id est, à rebus quæ infra nos sunt, à voluptate, divitiis, & secularibus rebus. Si quem viderit volatu in cælum ferri, saltu eo usque contingere non potest. Deinde, id aggressus celeriter labetur. Neque enim pedes habet, ne formides, non alas, ne terreare. Super terram trahitur, iis quæ in terra sunt adherere sciens. Igitur nihil tibi sit cum terra commune, ac labore nullo egebis. Neque enim eam pugnam novit, quæ ad verso utrinque cornu geritur, sed veluti serpens spinis occultatur, intra divitiarum imposturam assidue latitat: qui, si spinas incideris, facile aufugiet, timidus redditus. His Chrysostomi verbis non admodum dissimilia sunt quæ priore libro ex Augustino attulimus, illud Evangelii Matth. 12. explicante, ubi foris à fortiori, hoc est, Satanæ à Christo alligatus esse dicitur, ut jam canum more neminem mordere possit, nisi si quis suapte sponte ad eum propius accedat. Sed & quid de ea re Hilarius dicat, in Ps. 124. non incommodum fuerit audire. Exponens enim hunc Psalmistæ versum, Sicut passer erepta est anima nostra de laqueo venantium, ad hunc modum loquitur; In cælestem scientiam, homo, eruditus es: quid tibi cum terrenis operibus & gestis? Avis effectus es; cur non in elemento tuo moraris? Volucres enim cæli nuncupantur. Psalm. 8. Non injuste ergo illis in possessione terrenæ hereditatis infidiæ sunt. Seculo renunciaisti: quid tibi cum sæculi rebus? Quid quereris captus in sæculo? Quid quereris injuriam laquei in regione non tua? Dic tu potius, Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, & volabo, & requiescam? Natura avium est, ut non, nisi cum volant, requiescant. Tu autem jam factus es columba: volando requiesci, id est, in cælestem sedem & cognitionem à laqueis terrenis volatu fidelis animæ te efferendo.

C 6. Chrysostomus, *Serm. 3. de Lazaro*, Canis (inquit) mensæ assistens, si viderit hominem vescentem, subinde aliquid eorum quæ in mensa sunt ipsi projicientem, manet assidue, quod si semel atque iterum sic adstitit, ut discesserit nihil adeptus protinus abstinet, veluti qui jam frustra & incassum adstitit: Idem & Satan jugiter nobis inhiat, si quod blasphemum verbum ipsi ceu cani projiciamus: quo accepto rursus aggreditur. Quod si perseveraveris gratias agere, jugulaveris illum fame, celeriterque abegeris, & aufugere cogeris.

Idem, *Homil. 8. ad Rom.* Deus diabolum habitare voluit, tamquam prædonem quempiam ac tyrannum; qui nisi quem apprehenderit inermem & solitarium in speluncas suas descendente, accedere sane non sustinet, nisi nos per desertum iter facientes viderit appropinquare non audeat. Desertus autem locus diaboli nihil aliud est nisi peccatum. Opus est ergo nobis fidei scuto, salutis galea, spiritus gladio: non ut ne malum aliquod patiamur tantum, sed ut illius caput irruere volentis obruncemus. Serpentis formam gerit, deorsum trahitur, de inferiori loco pugnat, id est, à rebus quæ infra nos sunt, à voluptate, divitiis, rebus secularibus. Si quem viderit volatu ad cælum ferri, primo

faltu eo usque pertingere haud quaquam potest: deinde id aggressus celeriter labetur, neque enim A pedes habet, ne formides: non alas, ne terreare: super terram trahitur, iis quæ infra sunt adhaerescens. Igitur nihil sit tibi cum terra commune, ac labore nullo egebis: neque enim eam pugnam novit quæ a dverso utrinque cornu geritur, sed veluti serpens spinis occultatur, intra divitiarum imposturas assidue latitans: qui, si spinas incideris facile aufugiet, timidus redditus, si & in illum divina carmina canere noveris, statim vulnerabitur: sunt enim nobis incantationes spirituales, ipsum nomen Domini nostri Jesu Christi, atque ipsius Crucis potentia. Hæc ipsa incantatio non solum Draconem à spoliis abigit, atque in ignem conjicit, sed & vulneribus quoque ab ipso illatis medetur.

7. Idem *Homil. 44. ad Hebr.* Hamo eicæ præda posita pisces decipimus, qui videntes escam humanam non considerant, & dum prædam volunt rapere hamo capiuntur: Satan dum humanum corpus tantum in filio Dei considerat, & Deum in corpore non agnoscit, quasi ad præparatam sibi prædam, solita rapina festinat. Sed dum vult draco avidus prædam rapere ipse draco, ut piscis adductus in hamo, præda Domini captus efficitur.

8. *Serm. 9. de Ozia.* Piratæ non tunc insidiantur cum è portu vident exeuntes: nam quid prodesset B invadere navem vacuum? sed tunc omnes artes explicant, quando naves onustæ redeunt. Et caco-dæmon, cum nos viderit multa convexisse, & navim nostram gemmis pietatis onustam, tunc undequaque sese objicit, ut thesaurum rapiat, & in ipso portus ingressu vincat & spoliat.

9. Idem *Lib. 2. de Omn.* Civitas muris non cincta, in potestatem hostium facile venit, quoniam deest id quo fuerat hostium cursus arcendus. Animam precibus minimè munitam diabolus facile in suam ditionem redigit, & sine negotio omni genere scelerum implet.

SCRIPTURA Sancta.

Chrysolithos, aureo colore translucens, non varios & turbidos, fulgorisque nubilo interpellatos (quales sunt Arabici) Plinius commendat. D. Hieronymus addit aureum habere fulgorem, & videri scintillas ardentes emittere, & nocturnos pellere timores. Venerabilissima imago est Scripturæ sanctæ, quæ ut est, instar auri obrizi sincera & pretiosa, ita doctrinæ suæ radiis illustrat mentes nostras, corda exhilarat & accendit ad pios motus, quoties in ejus lectione & meditatione C devotè versamur.

SECURITAS.

Inter *audivia* vitulum quoque; marinus est. Nam in mari & terra degit, adeo ut Jul. Cæsar Scaliger in Exerc. ad Cardanum testetur, se in Illyrio vitulum marinum vidisse vineas populantem. Somniculosum maximè est animal, quod præter Plinium, aliosque Martialis etiam attingit hoc versu:

Dormitis nimirum glives vitulique marini.

Dormit autem extra aquam, sæpe super saxa ut Oppianus & ex Homero Ælianus asserunt, & quidem turbato licet mari securissimè. Hujus enim fluctus altissimo somno oppressus nequaquam sentit, fulminibus vero solum ex omnibus marinis non tangi Plinius & Plutarchus auctores sunt, quod tamen vanitatis arguit Brodæus 3 Misc. 2. Sed Pierius etiam docet in hieroglyph. Agyptios hominem contra omnia pericula, maximè contra potentiorum vim, tuto se præmunientem significantes, marini vituli pelle indutum pinxisse, quod eam fulminis ictum non admittere observatum, & Principum iras fulminum instar esse ex Poëtis notum sit. Augustum certe illa pelle pro *divergetio ful-* minis usum, à Suetonio in ejus vita: & de Severo Imperatore refertur quod eadem superstitione le-
sticam suam corio illius tegi curaverit. Viri autem in utraque fortuna recti & constantis effigiem hoc hieroglyphicon subijcit. Quo pertinent Horatii illa,

Fisum & tenacem propositis virum, &c.

Cui plane similia Chorus apud Senecam in Tyest. post act. 2. cancinat. Igitur, secundum Boet. lib. 2. de conf. phil.

*Quamvis tonet ruinis
Miscens aquora ventus,
Tu conditus, quieti*

*Felix robore valli,
Duces serenus ævum,
Ridens atberis ira.*

SECU-

SECURITAS *intrepida.*

A **P**Arturiens vulpes ita secedit, ut raro gravida capiatur, inquit Aristoteles, lib. 6. hist. animal. cap. 34. Unde versus proverbialis

ἴσθων ἀλώπηξ σφ' ἀλώπεος πύγῃ. id est:

Vetula vulpes laqueo haud capitur.

Non aliter homines circumspēcti & prudentes mature sibi à fraudibus & infidis malorum prospicere & sanis consiliis sese prae munire debent. Tela praevisa minus feriunt. Et Seneca vult, ut in ipsa securitate animus ad difficilia se praearet, & contra fortunae injurias inter beneficia firmetur. Qui enim in ipsa re trepidare noluerit, ante rem exerceat. Quam in sententiam Cicero copiose disputat, lib. 4. Tuscul. quaest. Sapientem praecipere ac praesumere oportere omnia quae homini acerba & gravia accidere possunt. Tali enim praemeditatione efficit illa leviora & tolerata facilia. Idque auctoritate Euripidis & Terentii comprobatur. Et apud Virgilium Aeneas lib. 6. Sibyllam Cumeam alloquens, ait:

Non ulla laborum

O virgo, nova mi facies, inopinave surgit.

Omnia praecipi atque animo mecum ante peregi.

Quem locum & Seneca mire extollit, & Petrarcha commendat in praefat. libr. i. de remediis utriusque fortunae.

Prudens insidiasque fugit, fraudesque malorum.

Sic vulpes, utrum dum gerit, haud capitur,

SECURITAS *periculosa.*

P Bellonius in observationibus suis hanc ad Euxinum, Bosphorum & Propontidem, piscandi rationem, quae obscura nocte fieri soleat, inter alias commemorat. Binos viros cymbam occupantes unum quidem hanc impellere, alterum vero & tadam accensam & fuscina tenentem observare dormientes pisces, datoque rectori naviculae signo, quo illam impellere debeat, si praedae certus jam sit, magno impetu tridentem inquietantis piscis dorsum vibrare, eumque captum ad se attrahere.

C Affirmat autem hunc piscandi modum ad lumen cum fuscina, cum ad polypos, loligines magnas & parvas, tum ad omnis generis pisces squamis praeditos max. esse accommodatam. Dormire vero pisces non minus, quam terrestria animalia, certum esse, nec deesse, qui eos ronchos ducentes exaudiverint. Id quod & Plinius tangit lib. 10. c. ult. quamvis Oppian. 2. ἀλιεῦσι. pisces, plerisque omnes, praeter scarum, somnum neget capere, quod sibi metuant à potentioribus. Profecto autem ad excitandam in hominibus vigilantiam & vitandam omnem omnino securitatem hoc hieroglyphicon conducit. Nam, ut Horatius canit;

Ut jugulent homines surgunt de nocte latrones,

Ut seipsum servet non expergisceris?

Nemo enim celerius opprimitur quam qui nihil timet. Et frequentissimum initium calamitatis, securitas, ut praclare Vell. Paterculus dixit. Pertinet autem huc praecelara enarratio sententiae Homericae in progymna. Theonis Sophistae:

Οὐ χεῖν πανύχθιον εὐδεν βελήφορον ἀνδρα. id est:

Dedecus est totam consultum stertere noctem:

quam ipse Jupiter protulit. unde & Theon omnibus ceteris in Homero γρόμας eam praefert, & exemplis illustrat ac confirmat. Stertentes opprimit hostes. Vigilandum igitur, orandum & laborandum.

Ut capiat pisces piscator nocte laborat.

Ut seipsum servet surgere nemo potest.

SEDES *incerta.*

Passer noster vulgaris quibusdam videtur à patiēdo dictus, quod saepe morbo caduco laboret, quae etymologia satis longe petita esse videtur. Nulla vero avicula ferme invenitur, quae certa se-

de carens pervolitando sic locum mutet & incerta vagetur. Quare etiam Proverb. 26. dicitur passer A quolibet vadens. Est tamen nihilominus testimonium divina providentiæ ac protectionis in rebus quoque vilibus & despectis: quod ipse Servator noster Christus nos monet, Matth. cap. 10. Nonne, inquit, duo passeres asse veniunt, & unus ex illis non cadet super terram sine Patre vestro: Videtur autem hoc symbolum illis conveniens, qui in continuis peregrinationibus, sive voluntatis, sive necessarii veriantur, quod studium si moderatum est, non solum gratum, sed utile quoque esse confuevit: sed ubi modum excedit, plurimum profecto molestiæ & incommoditatis secum afferre solet, de quo Menandri sententia intelligenda,

Ξειτεία γὰρ χαλεπή ἐστὶ πολλὰς τέρπας.

Peregrinatio enim multis modis difficilis est.

Quid quod peregrinatio ipsa morbus esse dicitur à Symmacho in Epistolis? At rectè etiam ad plurimum hominum in hoc mundo tanquam diverforio aliquo peregrinatione accommodare poterimus de quo Epi. ad Hebræos, οὐκ ἔχομεν, dicit, ὡς πόλιν μένειν, ἀλλὰ τὴν αἰῶνος ἀπὸ τῆς γῆς, id est, non habemus hic civitatem permanentem, sed futuram inquirimus. Deque hujus vitæ brevi & instabili B curriculo B. Nazianzeni extant versus:

τροχὸς μὲν θεῖν ἀσπίς, πεπημῶς
οὐκ ἔστι γὰρ πολὺ τρεπῶν βίη.

Trochus est parum certus parumque stabilis;
Fallacis hujus cursus & vita brevis.

Ad hieroglyphicon autem propius alludens poeta noster, ait:

Ut celer huc, sed mox volitat passerulus illuc,
Sic nusquam est, si quis vivere ubique volet.

SEDITIOSI.

Salamandra aquatilis à multis cum Corylo & Scinco ferè confunditur. Lacertum (cujus speciem Theophrastus eam videtur facere) refert propemodum corporis specie, caput maculis albis refertum habet, & in dorso pinnulam rectam per totum oris rictum ranæ similem, caudam, ut in Cobitide fluviatili vel potius in anguilla cernimus, nonnihil latam. Degit in fluminibus & stagnorum ripis, & per fulgetra & tempestates caput exerit. Hinc Plinius scribit, numquam nisi magnis imbris C bus provenire, & serenitate deficere. Eodem plane modo obscuro sæpe homines, & quibus si in pace domi vivendum esset, ne panis quidem ad victum suppeteret, per tumultus & bella emergunt, & ad maximas cum opes, tum dignitates perveniunt. Non meminerunt illi, rem esse, ut Synesius dicit in Orat. de Regno, multo beatiorem pacem, quam bellum, quippe cum pacis causa bellici etiam apparatus fiant. Bellum igitur, ut de Hispaniæ populis Justinus inquit, quam otium malunt. Si extraneus deest, domi hostem querunt. Omnium autem graviss. & Nestoris illa apud Homer. il. i. oblique tam in Achillem, quam Agamemnonem exprobratio:

Ἄφρηταρ, ἀθέμιστος ἀνεσιός θεῖν ἐκείνῳ,
ὃς πολέμῳ ἐσθλῷ Ἰπιδημῆς ὀκνεῖσιν.

Sine cognatione injustus, sine domo est ille,
Qui bellum intestinum amat asperum.

Quam laudat Aristoph. εἰρηῆ Aristot. πολ. α. & expressit Cicero 13. Philip. Ad hieroglyphici vero meliorem intellectum facit etiam Adag. In seditione vel Androclides belli ducem agit: Quod parcemio-graphus in rixosos Theologos, qui tantum ἐριστικῶς suis scriptis clarescere, & ex rebus ubique perturbatis ditescere cupiunt, rectissime accommodat. Turbis pascuntur, Solem comitiorum & Syno. D dorum ferre nequeunt. Hujusmodi turbonibus convenit δισιχον,

Sunt pluvia mihi visum, necesse sed Sirius offert
In pace & languent quos fera bella fovent.

SEDITIOSI tollendi.

Ere corporis humani est putridum membrum mature abscindere, ne pars sincera trahatur: & societatis humanæ (quam cupimus salvam) interest, perniciosos cives è medio tollere, ne malum unius paulatim serpat in totum corpus societatis.

SENE.

BArbo pisci, quo nullus est frequentior alius in præterfluente Nicro Germaniæ fluvio nobili, nullum Græcum nomen est. Errat enim Volaterranus, qui *εργυλλω*, mullum, Barbum facit, cum ille marinus, hic aquæ dulcis alumnus sit. Sed & inter Latinos veteres solus Aufonius Barbum & nominat, & immortalitati consecrat in nobili sua Mosella, iis versibus, ex quibus & hoc hieroglyphicon, & inscriptionem eius accepimus. Dicit autem ibi Aufonius, Barbum, quo grandior natu & magis longævus sit, eo meliorem esse. Quæ laus cæteris animantibus, ut etiam piscibus non æque convenit. Unde manet in hunc usq; diem celebre: *Piscis nequam est, nisi recens*. Sic profecto ætas hominû, etiam pejor & declinans, melior est juvenilis incremento, & majori tum laude, tum honore digna. Solon quidem Atheniensis, etiam lege vetuit, valde juvenem magistratum gerere, vel consulere, etiam si opt. à mente constitutus esse videretur, ut scribit Juncus lib. de Senect. apud Stobæum. Lycurgus etiam, referente Justino, max. honorem in sua Rep. senum esse voluit, quod & Cicero & Gellius laudant. Unde proverb. *ἐν σπάρτη ὠνὴ λυσίπλεϊ γηράσκειν*, *In sola Sparta expedit senescere*. Nec cesserunt hac in parte Romani Lacedæmonii. Gravissime enim Callistratus in l. Semper. D. de jure immu. Semper, inquit, in civitate nostra senectus venerabilis fuit. Namque majores nostri pæne eundem honorem senibus, quem magistratibus tribuebant. Et Gellii cap. 17. libr. 2. prorsus huc convenit. Et noti sunt præterea Juvenalis in hanc rem Sat. 13. & versus Ovidii, l. 5. Agamemnon quoque apud Homer. *ιλ. γ.* non optat Ajacis similes decem, sed Nestoris: quod & Cicero de Senect. tangit. Plato autem lib. 5. de Repub. Senem (inquit) Lex nostra præficit omnibus junioribus, eosque corrigere jubet. Barbi Aufoniani hieroglyphico ascribe distichon,

*Aufonio vetus hic laudatur piscis. An ergo
Perpetuam hanc laudem Cana senectus tenes?*

SEPULTURA *probrosa.*

Cicero Philip. 1. infepultam sepulturam vocat. Ubi quis infepultus à feris & bestiiis lacerandus in locis ignominiosis projicitur. Jeremias Propheta, de Jehojakimo impio rege Judæ à Babylonis capto, interfecto & probrose projecto, loquens, capit. 22. v. 18. 19. non plangent eum, inquit, heu frater mi, aut heu soror: non plangent eum, heu Domine, aut heu decus ejus: sepultura afini sepelietur; tractus & projectus ultra portas Jerosolymorum. ut afinorum mortuorum vilia cadavera feris & avibus lanianda relinquuntur in sterquiliniis & campis remotis ab hominum conspectu, idem profano illi principi, accidisse minime dubitamus.

SERVITUS *voluntaria.*

Qui velit de diversis Accipitrum generibus, exquirite omnia cognoscere, Gesnerum, & nuper Augusti Vindelicorum librum Friderici 2. Imperatoris de Aucupio elegantibus typis excusum, consulat. Quidam nostros Sparuieros veterum Nisos esse existimant, nonnulli vero accipitrem palumbarium vocant. Qua ratione autem accipitres sint tractandi, ne temere oberrent, aut difficulter ad dominum redeant, idem Gesnerus ex pluribus authoribus copiose tradit. Solet autem aucupi familiar & obsequentior redditus Accipiter, tantum invitatione sibi ad scapum, sive, ut vulgo vocant, revocatorium sponte rursus advolare. Porro instrumentum istud alarum, cui in medio aliquid carnis alligatur (ut diximus) revocatorium vulgo nominant. Budeus in Philologia Luder. Et si autem, secundum Plautum in Captivis,

Omnes profecto liberi libentius sumus quam servimus:

Ac homini ingenuo nihil sit difficilius quam imperium præsertim durius ferre, cum Homerus quoq; Odyli. 7. dimidium virtutis illi perire asserat, quem servilis necessitas captum teneat,

*ἡμισυ γὰρ ἀρετῆς δουλείῳ ἐξέσται (ὁ δὲ
ἀνεστῆκεν εὐτ' ἀνείκελ' ἔδελιο ἡμᾶρ ἔλθοι. id est,
Dimidio mentis privavit Juppiter illum
Servilis quemcumque virum fors experit unquam:*

Cc

Hoc

Hoc tamen omne de nimis aspera & iniqua servitute accipiendum, cum idem Plautus in *Militi* dicat,

Facile est imperium in bonis.

At Claudianus lib. 3. de laudibus Stiliconis :

*Fallitur, egregio quisquis sub principe credit
Servitium; nunquam libertas gratior extat.*

Alii scribunt. *Utro ad vincula redit. Sponte quidem, non vi: unde distichon.*

*Sponte mea redeo, mihi cum victoria parva est,
Nec vis me vocat, aut aucupis obsequium.*

SERVUS Dei.

Chalcedonius Lapis colorem habet pallentis lucernæ, inquit Hieronymus. Fulget sub dio in domo obscurus omnium sculptentium argumentis resistit, radio Solis vel digitorum attritu excandens paleas ad se trahit. Eximius Christi servus aliis præluendo servit; seipsum, si humana spectes, absumens: inter externos plerumque magis quam inter domesticos quosdam resulget & in honore est: accensa autem in eo luce Solis justitiæ & digiti Spiritus S. efficacitate eundem confirmante, ut hostium sacrosanctæ veritatis artes aperit & refellit, sic peccatores invitat ad resipiscen-
tiam & vitæ seriâ emendationem.

SILENTIUM.

Solebant veteres in annulis signatoris præcularia quædam signa usurpare: quemadmodum Syllam Jugurthæ captivi traditione: Pompejum leone ensifero: Augustum primum Spbinge, postea Alexandri Magni tandem sua imagine, signasse scribunt Suetonius, Plinius, Plutarchus & plura ejus generis colligit Alexander ab Alexandro, 2. Gen. diæ. 19. Mæcenatis autem Rana imprimis celebris fuit, teste Plinio. Sunt qui putent, ob silentii fidem, quæ in Mæcenate insignis fuerit, Ranam Seriphiam ipsi placuisse, quod, ut Suidas & Plinius litteris prodiderunt, in Seripho insula ranæ mutæ sint, ut *Ælianus* tangit, ex *Persei* voto. *Theophrastus* aquæ frigiditati causam ascribit, ut & *Theophyl. Simocat.* in *Quæst. phyl.* Sane Mæcenatis sui taciturnitatem *Horatius* quoque commendare videtur, cum negat illum de aliis secum colloqui, *Quam quærimosa bene deponuntur in aure.* Quamquam *Suetonius* scribit, desiderasse nonnumquam Augustum Mæcenatis fidem silentii, quod is secretum de comperta *Muranæ* conjuratione uxori *Terentii* prodidisset. Quidam, quod Augustus omne terræ marisque imperium cum Mæcenate communicasset, ut *Dion* auctor est, hoc signo illum fuisse usum censent: Et certè *Plinius* affirmat Ranam Mæcenatis propter collationes pecuniarum in magno terrore fuisse. Non igitur Seriphia illa aut muta fuit, cum & gemitus tot gentibus expresserit. Neque verò hæc conjectura prorsus inepta videtur, moto, ut *Seneca* ait, ex nimia felicitate Mæcenati capite, ut proculdubio animo etiam fuerit elatiori, quod in omnibus & per omnia abfentis *Cæsaris* partibus fungeretur. Etsi autem vile admodum & contemptum animal est Rana: in hieroglyphicis tamen plurimis illius fuit usus, ut apud *Pierium* & *Horapollinem*, qui volent, reperiet.

SOBRIETATIS OPUS.

Vpupa *επι* cristam gerit plicatilem, quam contrahere & explicare potest secundum capitis longitudinem. Mutat quoque pennas tempore æstatis & hyemis, secundum *Aristotelem*. Extat autem fabula de *Thereo* in hanc avem mutato apud *Ovid.* 6. *Metamorph.* Ac legitur quoque hoc hieroglyphicon apud *Adrianum Junium* ex hieroglyphicis *Horapollinis* acceptum lib. 2. cap. 53. ubi ita scribitur. *Uvæ* esu offensum & se curantem notantes, pingunt upupam cum herba *adianti*, vulgo capilli *Veneris* in ore tenentem. Hæc enim avis si iera comesta lasa fuerit, *adiantum* ori inserens, certo decurso spatio, pristinam valetudinem recipit. *Ælianus* lib. 1. de *Animal.* cap. 35. upupam contra fascino-
nes *adiantum*, quod *callitrichum* quoque vocant, in nidum ponere ait. Quo ostenditur ebrietatis & temulentia optatissimū & efficaciss. remedium esse abstinentiam & frugalitatem, Quod simili

A similiter ad alios vehementiores affectus & perturbationes animi transferri poterit, quibus omnibus Philosophia præcepta, & vita moderata ac placida optimè mederi solet, ex quo postea omnium victoriarum laudatissima nimirum seipsum vincere, existere consuevit. Sicuti testatur Plato lib. I. de Legibus ubi ait, ὡς ζῆναι, πὸ οὐκ ἂν, ἀντὶν, πρῶτον, καὶ ἀεὶ, τὸ ἢ ἢ ἢ ἀδὲ, αὐτὸν ὕφ' ἑαυτοῦ πάντων ἀρίστην, τὸ αἶμα καὶ κερκεῖον, id est, ita habeto, hospes, maximam, optimamq; victoriam esse, seipsum vincere, at si quis à seipso superetur, omnium esse pessimum ac turpissimum. Et dilichon poeta nostri bene convenit,

*Quisquis difficiles presentis peccare motus,
Is norit præscriptum à ratione modum.*

SOBRIETATIS utilitas.

Plinius omnibus hominibus contra serpentes inesse venenum scribit: illosque saliva jejuni hominis icotos, non secus ac contactu aquæ ferventis fugere, quæ in fauces penetraverit, etiam mori illos. Tangit rem eandem Aristoteles quoque: & Lucretius lib. 4. in ejus causas physicas inquirat.

B Versus ejus sunt isti:

*Sæpe etiam serpens hominis contacta saliva
Disperit, ac sese mandendo conficit ipsa. &c.*

Hoc sanè ut benignæ naturæ memorandum est beneficium, ita sobrietatis, temperantiæ, & castitatis luculentum est testimonium. Jejunus enim sit homo oportet, qui hac efficacia non velit distitui. Sobrietatis igitur tanta vis est, ut contra omnia luxuriæ & libidinis venena præsentissimum sit antidotum. Unde etiam Græcis tam augusto nomine σωφροσύνη, quasi σωφροσύνη τῶν φρονέων, quod mentem libatam conservet, dicitur. Quod & Hierax vult libere justitia, ubi virtutem illam, quæ ἀφροσύνην καὶ ἀκολασίαν repellit, ait sapientes vocasse σωφροσύνην, σωτηρίαν, scilicet, ἕσταν φρονήσως, ἰσοκολυμιάν τε prudentiam. Eam Plato πάλ. δ. definit, quod sit κόσμος, καὶ ἡδονῶν τιῶν καὶ σπληνῶν ἐγκράτεια: decus & certarum voluptatum & cupiditatum continentia. Præclare igitur Xenophanes Epilad Lamprocle, κακὸν ἂν δὲν φῦς ἐν ἀνδρὶ θεμέλια θεμῶν σοφίας, σωφροσύνην καὶ ἐγκράτειαν: Nihil in nati malum potest in homine, qui sapientia fundamenta jecerit, Temperantiæ & continentiam. Temperantiam enim, ut Seneca ait in Ep. voluptatibus imperat: alias odit, atque abigit, alias dispensat, & ad sanum modum redigit, nec unquam ad illas propter ipsas venit. Appositè etiam ad hoc hieroglyphicum Macarius hom. 16. Igitur in omnibus, inquit, opus est sobrietate, ne bona quæ videmur habere vitantur in perniciem nostram,

*Emoritur serpens hominis contacta saliva,
Hæc mihi quam magnum Sobrietatis opus!*

SOCIETAS civilis.

Athenæus ex Chryssippi Stoici lib. πβι καλῆ καὶ ἡδονῆς hæc refert: Pinna (inquit, interprete Dalechampsio) ac pinnotheris mutuas operas præstant, nec vivere seorsum queunt. Pinna quidem ostreum est. Pinna vero comes & tutor, exiguus cancer. Pinna igitur disclusa testa, otiosa & quieta expectat adventantes pisciculos. Astans vero custos si quis subierit, morfu significat. Vellicata sic concha os comprimit, & eo quod intus est exceptum ac inclusum communi dape cum socio vescitur. Eadem etiam ex Chryssippo Plutarch. de solert. an. affert, ubi ait, Chryssippo plurimùm atramenti in omnibus libris absumpsisse hunc pinnotherem. Eadem tradunt Aristoteles, quoque Theophrastus, Alianus, Oppianus, Phile in Jambis, Cicero & Plinius. Pinna etiam meminit Nemesius capit. I. de Nat. hom. Et pinnotheris Scoliaſtes Aristophanis in vespis. Horapollon quidem, eumque secutus Pierius, scribunt, Ægyptios hominem qui à propinquis curetur, hoc hieroglyphico expressisse. Sed nos ex Ciceronis 2. de Nat. Deor. ad civilis societatis conjunctionem inter homines referimus: quam primum constituit ἡ ἐνδεῖα, ἰνδigenτία. Nam, ut Artemidor. ait 3. Oniroc. 9. δεῖ ἢ τοῖς ἀνθρώποις βοηθείαι. δεῖ καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς οὐκ ἔχοντων. Auxilio homines opus habent, & adjumento aliorum. Qua de re in Platonis & Aristotelis politicis leguntur plurima. Ad hospitalitatis etiam, cujus Jupiter ipse ζῆναι. Homero & Virgil. testibus, præfes sit, iconem exprimentum non inepta fortè hæc pictura fuerit. Quæ si quis in parasitos quoque ἀλλοτριόφάγους, ut eos Athenæus vocat, utat, non male fecerit. Nam & Plinius hunc

hunc pinnotherem cancrum dapis affectatorem nuncupat, & Pierius à nonnullis piscem parasitum A
eum dici scribit, quamvis si hoc parasito pinna careat, fame ipsi pereundum foret,

*Quam bene conveniunt, & in una sede morantur,
Quos natura, usus, junxit & unus amor.*

SOCIUS exofus.

Neminem admittit dives suæ felicitatis socium, meminitque polliciti præcepti,

*Solus opima tenet bos pascua, parta tuctur,
Tu quoque sic dotes solus habeto tuas.*

Perhibent autem physiologi boves feroces & magis generosos in pascuis & pratis quempiam bo-
cum occupare, nec alios facile admittere. Hujusmodi boum consortis impatientium pugnam gra-
phice descripsit Oppianus lib. 2. Cyneg. Usus est hoc hieroglyphico Poloniae rex Stephanus Bato-
rius, princeps admodum magnanimus & prudens, nec literatus, fatis quidem apposite, cum
pascuis simul & bobus ista regio abundet: non obscure innuens, se ad regni illius possessionem,
magnis laboribus acquisitam nullum facile socium admittiturum esse: cum secundum Thyestem in
Seneca tragico,

Non capiat regnum duos.

Et alibi apud eundem,

Nec regna socium ferre, nec tæda sciunt.

Idem Lucanus affirmat lib. 1.

*Nulla fides regni sociis, omnisque potestas
Impatiens consortis erit.*

HIEROGLYPHICORUM COLLECTANEA, EX VETERIBUS ET NEOTERICIS DESCRIPTA,

LIBER SEXTUS.

S O L.

Accipiter præ cæteris avibus Solis simulacrum & symbolum esse videtur, utpote
peculiari quadam atque arcana naturæ vi, intentissimis in ejus radios oculis
prospiciens. Et Solem interdum, tamquam visus tutorem ac Dominum accipi-
tres forma pingunt Ægyptii, teste Horapolline lib. 1. cap. 6.

S O L Justitia.

Solis aspectabilis collationem in hac hieroglyphica tabula cum Sole Justitiæ æternæ institui-
mus ex philosophia depromptam. Videat & judicet pius lector. Sol est lucidum corpus à Deo
creatum. Christus Sol justitiæ, splendor est gloriæ Dei patris, & lux mundi, increata si *λογος*, & crea-
tam si humanam naturam spectes. 2. Sole illustrantur oculi corporis. Illuminat mentes Christus. 3.
Suo calore sol animat & fovet res animatas. Christus vita nostra & vivificator est omnium sancto-
rum. 4. Oriens Sol est instar sponsi de thalamo suo prodeuntis. Christus est sponsus Ecclesiæ suæ. 5. Sol
(cujus progressus inhiberi à nulla natura potest) instar est gigantis in stadio à carceribus ad metum
in offenso cursu properantis. Et Christus princeps omnipotens gloriosum gratiæ suæ cursum absolvit
ita